

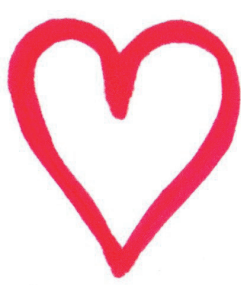
|1| Komunikace se znaky a symboly 1. Znaky, značky, piktogramy

Představte si, že jste právě přistáli na letišti v cizí zemi. Neznáte zdejší jazyk, neznáte místní kulturu, takže jste jednoduše řečeno ztraceni. Nezáleží na tom, jakou řečí mluvíte, ani na tom, odkud jste. První pomoc zůstává stále první pomocí, jídlo jídlem, zavazadlo zavazadlem a doprava dopravou. Bez řeči symbolů budete zmateni a vyvedeni z míry a možná nikdy nenajdete cestu. Ikony, symboly a piktogramy jsou jednou z nejdůležitějších forem vizuální komunikace. Překračují hranice jazyka a kultury, rychle a efektivně vyjadřují příslušný pojem.

Ikony, symboly a piktogramy (Vizuální komunikace ve všech jazycích, 2006)

1. a) Pod každý z obrázků napište, co podle vás znázorňuje.

(Zdroj:

<http://www.mesec.cz/sporeni/uspory/clanky/>; <http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%ADr>;
<http://www.nohomic.estranky.cz/fotoalbum/fotoalbum/maly-statni-znak-cr/maly-statni-znak.html>,
<http://www.vitalni-svet.cz/cz/dulezite-vedet/symboly-n-keltove>,
<http://www.neaktuality.cz/domaci/oznaceni-zidu-vstoupilo-v-platnost-poznate-je-podle-zlute-davidovy-hvezdy/>,
http://www.zazzle.com/heart_postcard-239661847800826538,
<http://www.dopravni-znacen-bismorava.cz/eshop/prechod-pro-chodce-cz-135.html>;
http://cs.wikipedia.org/wiki/Velikono%C4%8Dn%C3%AD_ber%C3%A1nek)

b) V odborných slovnících či na internetu zjistěte a poté запиšte význam těchto výrazů.

ZNAK:

SYMBOL:

PIKTOGRAM:

|1| Komunikace se znaky a symboly 1. Znaky, značky, piktogramy

c) Znovu si prohlédněte obrázky z prvního úkolu a u každého určete, zda se jedná o symbol, znak či piktogram.

2. Přečtěte si následující dva úryvky, ke kterým se vztahují další úkoly:

Dopravní značky jsou jednoduché piktogramy určené pro řízení a regulaci silničního provozu na pozemních komunikacích. Jedná se o zařízení upozorňující účastníky silničního provozu na nebezpečná místa, ukládají jim zákazy, příkazy nebo omezení, poskytují jim informace nebo zpřesňují, doplňují nebo omezují význam jiné dopravní značky. Význam dopravních značek zpravidla stanoví Pravidla silničního provozu. Kromě dopravních značek je provoz na pozemních komunikacích také řízen, zabezpečován a usměrňován ještě dalšími dopravními zařízeními a dále také světelnými a akustickými signály...

Funkci směrového dopravního značení v dávných dobách plnily jen stopy a vyšlapané pěšiny a stezky. Již v antických Pompejích byly nalezeny patníky oddělující prostor náměstí od pásu pro jízdu, zvýšené chodníky a zvýšený přechod přes jízdní pás, připomínající nejmodernější provedení přechodu pro chodce. Římané kolem roku 120 př. n. l. začali kolem cest osazovat milníky se vzdáleností od Říma (odtud pochází úsloví „*Všechny cesty vedou do Říma*“)...
Wikipedie

a) Zkuste vyjádřit jinými výrazy podtrženou část první věty.

Vysvětlete rozdíl mezi zákazem, příkazem a omezením.

Uveďte příklady světelného a akustického signálu.

Které hlavní druhy dopravních značek znáte?

b) Kdy byly v Evropě a v českých zemích zavedeny dopravní značky v takové podobě, v jaké je známe nyní?

S pomocí internetu zjistěte, zda se dopravní prostředky na našem území musely podle předpisů vždy řídit na pravé straně vozovky? Dokážete vyjmenovat aspoň dvě země, kde se jezdí tzv. vlevo?

c) Ve Slovníku spisovné češtiny najděte, co přesně znamenají výrazy pranostika, přísloví, rčení, citát, a uveďte příklady.

Společně s vašimi spolužáky diskutujte o tom, ve kterých případech se používá rčení – *Všechny cesty vedou do Říma*.

|1| Komunikace se znaky a symboly 1. Znaky, značky, piktogramy

3. Vymyslete, napište (a zdůvodněte) názvy těchto dopravních značek:

4. Prečtěte si následující ukázkou a vypracujte úkol.

Značka únikového východu je velká a zelená, aby spíše uklidňovala, než vzbuzovala obavy. Znázorňuje osobu běžící k bílému světlu venkovního světa. Oheň se nezobrazuje, zůstává v pozadí jako předpokládané nebezpečí.

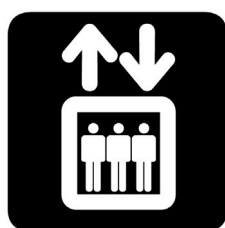
S. Frotscher (5000 znaků a symbolů světa, 2008)

Nakreslete do sešitů jednoduchou značku pro zákaz lepení žvýkaček na školní židle nebo lavice. Odůvodněte výběr barev a tvarů. Poté si značky se svými spolužáky prohlédněte a dohodněte se na čtyřech hlavních kritériích, která by taková značka měla splňovat. Společně zvolte nejpovedenější návrh.

5. Na základě těchto piktogramů vymyslete a zaznamenejte příběh pana Svobody. Značení na sebe (zleva doprava) navazují tak, jak je pan Svoboda během své dobrodružné cesty potkával.

|2| Komunikace se znaky a symboly 2. Kainovo znamení

¹Adam se miloval se svou ženou Evou a ta počala a porodila Kaina. Tehdy řekla: „Získala jsem od Hospodina muže!“ ²Porodila také Ábela, jeho bratra. Ábel se pak stal pastýřem ovcí, ale Kain obdělával půdu. ³Po nějaké době se stalo, že Kain přinesl Hospodinu oběť z plodů země, ⁴zatímco Ábel ji přinesl z prvorozených ovcí svého stáda a z jejich tuku. Hospodin našel zalíbení v Ábelovi a v jeho oběti, ⁵ale v Kainovi a jeho oběti zalíbení nenašel. Kaina to rozlítlo, až se mu zkřivila tvář. ⁶Hospodin tedy Kainovi řekl: „Proč se zlobíš? Proč máš zkřivenou tvář? ⁷Copak tě nepřijmu, když budeš jednat dobře? Když ale nebudeš jednat dobře, pak ve dveřích číhá hřích a dychtí po tobě. Ty ale máš nad ním panovat.“ ⁸Kain svému bratru řekl: „Pojďme na pole!“ A když byli na poli, Kain se na svého bratra Ábela vrhl a zabil ho. ⁹„Kde je tvůj bratr Ábel?“ zeptal se Kaina Hospodin. „Nevím,“ odpověděl. „Jsem snad strážcem svého bratra?“ ¹⁰„Cos to udělal?“ řekl mu Bůh. „Slyš, krev tvého bratra ke mně volá ze země! ¹¹Ted' budeš zlořečenější než země, která otevřela ústa, aby vpila krev tvého bratra, kterou jsi prolil! ¹²Když budeš obdělávat zem, už ti nedá svoji sílu. Budeš na zemi tulákem a štvancem.“ ¹³„Můj trest je větší, než lze unést,“ odpověděl Kain Hospodinu. ¹⁴„Pohled', dnes mě vyháníš ze vsí úrodné země a budu se před tebou muset skrývat. Budu na zemi tulákem a štvancem a kdokoli mě najde, ten mě zabije!“ ¹⁵Hospodin mu řekl: „Kdokoli zabije Kaina, ponese sedminásobnou pomstu.“ Hospodin pak na Kaina vložil znamení, aby ho nikdo, kdo ho najde, nezabil. ¹⁶...

Bible (Překlad 21. století, <http://online.bible21.cz>)

1. a) Co dohnalo Kaina ke spáchání bratrovraždy? Vypište z textu slova, která vaše tvrzení podporují.

Pokuste se společně s vašimi spolužáky na základě diskuze odpovědět, proč dal Bůh přednost darům od Ábela.

Zjistěte, jak to nakonec s Kainem dopadlo.

Měli Adam s Evou kromě Kaina a Ábela také jiné potomky?

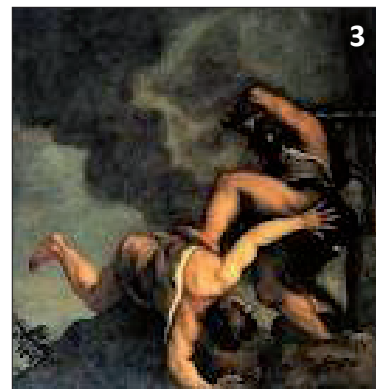
- b) Ve které části Bible se dočtete o Kainovi a Ábelovi?

Vysvětlete význam čísel (horní indexy) v ukázce z Bible.

|2| Komunikace se znaky a symboly 2. Kainovo znamení

2. a) Přiřadte obrazové ukázky s tematikou Kaina a Ábela k jejich tvůrcům.

William Blake (1757–1827): Nalezení Ábelova těla Adamem a Evou

James Tissot (1836–1902): Kain vede Ábela na smrt

Ivan Pinkava (1961): Ábel a Kain

Gustave Doré (1832–1883): Kain zabíjí Ábela

Tiziano Vecelli (jinak Tizian, 1490–1576): Kain a Ábel

Julius Schnorr von Carolsfeld (1794–1872): ze souboru Bible v obrazech

|2| Komunikace se znaky a symboly 2. Kainovo znamení

b) Tyto ukázky seřadte tak, jak se děj příběhu postupně odehrával.

c) Který výjev podle vás nejlépe vystihuje následující úryvek.

Svou odpověď zdůvodněte.

Slyš, krev tvého bratra ke mně volá ze země! Ted' budeš zlořečenější než země, která otevřela ústa, aby vpila krev tvého bratra, kterou jsi prolil! Když budeš obdělávat zem, už ti nedá svoji sílu. Budeš na zemi tulákem a štvancem.

3. a) Na samostatný výkres nakreslete znamení, kterým Bůh označil Kaina. Neví se, jak přesně vypadalo. Měl by to však být jednoduchý, ale výrazově silný symbol, podle kterého každý ihned pozná, jak hrůzný čin Kain provedl. Výkresy si společně prohlédněte a pohovořte o nich.

b) Na základě společné diskuze charakterizujte, jak by měl vypadat symbol sourozenecké lásky, opak Kainova znamení.

4. a) Víte, který český spisovatel převyprávěl v knize s názvem **Biblické příběhy** příběh Kaina a Ábela pod názvem Vražda Kainova? Znáte další české nebo zahraniční autory, kteří byli inspirováni tímto tématem?

b) Mezi filmová zpracování tématu Kain a Ábel patří například *East of Eden* z roku 1955. Tento film režiséra Elia Kazana byl volně inspirován románovou kronikou Johna Steinbecka nazvanou *Na východ od ráje*. Postavu Cala v něm ztvárnil jeden z největších idolů mládeže všech dob James Dean. Pokud máte možnost, podívejte se na krátkou ukázkou z filmu a zjistěte, zda hrál tzv. Kaina nebo Ábela. Společně se spolužáky se zamyslete nad tím, proč se James Dean stal tak populárním.

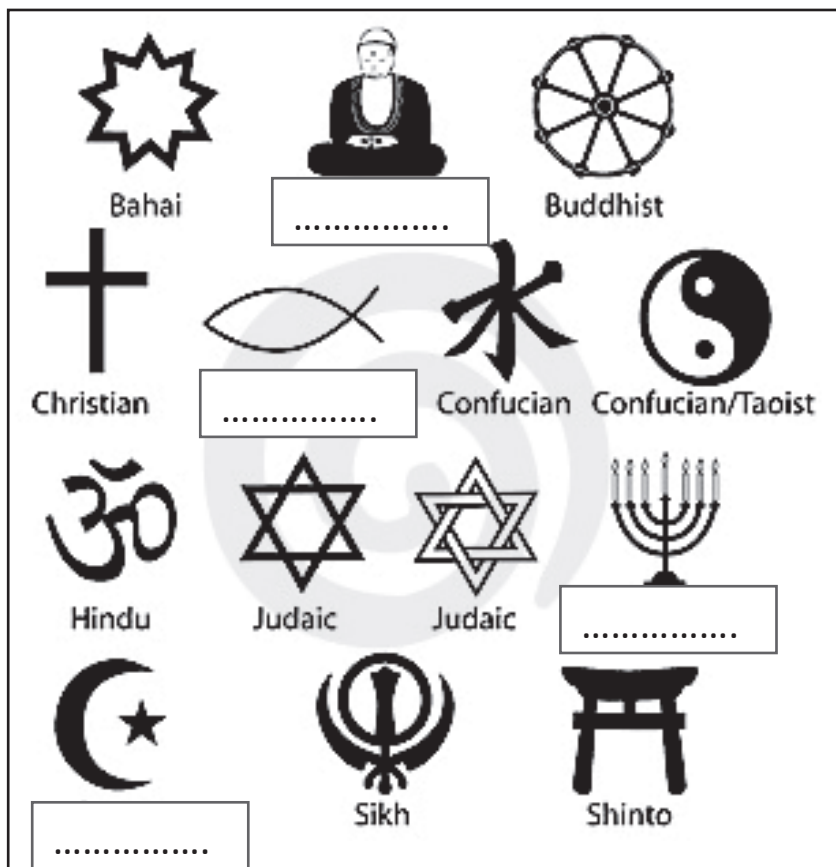
|2| Komunikace se znaky a symboly 2. Kainovo znamení

5. a) Vedle Kainova znamení existují také jiné křesťanské symboly. Vyjmenujte nejméně pět a pokuste se vysvětlit jejich význam.

- b) Každé náboženství má své vlastní symboly, které vyjadřují jeho základní principy, myšlenky nebo příběhy a legendy. Dopíšte do prázdných linek, ke kterým náboženstvím se tyto symboly vztahují.

6. Vytvořte vlastní myšlenkovou mapu na téma Znamení. Poté najděte přesný význam slova ve Slovníku spisovné češtiny a proveďte srovnání.

ZNAMENÍ

|2| Komunikace se znaky a symboly 2. Kainovo znamení

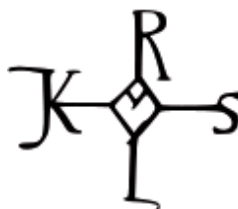
7. a) Máte před sebou nejrůznější znamení a tajuplné značky. Přiřaďte je k jejich nositelům a určete, které z nich jsou monogramy.

KAREL VELIKÝ

SOKOL (Česká obec sokolská)

ALBRECHT DÜRER

JEŽÍŠ KRISTUS

- b) Zjistěte základní informace o Albrechtu Dürerovi.

Na obrazové ukázce vpravo si prohlédněte jedno z jeho děl inspirovaných biblickou tematikou.

Jak se tento obraz z r. 1506, který je vystaven v Národní galerii v Praze, nazývá?

olejomalba na dřevě (162 × 192 cm)

- c) Více informací o tomto díle Albrechta Dürera naleznete na internetových stránkách Národní galerie: www.ngprague.cz. Najdete v tomto obraze nějaké symboly či znamení? Napište jaké a pokuste se vysvětlit jejich význam. Prohlédněte si další ukázky z Dürerovy tvorby.

8. Vymyslete a do sešitů nakreslete vlastní umělecký podpis – monogram.

Internetové zdroje obrazových ukázek: 2a Wikipedie (Soubor: Cain leadeth abel to death tissot.jpg), Wikipedie (Fichier: Schnorr von Carolsfeld Bibel in Bildern 1860 012.png), www.artbible.info/art/large/599.html, www.ivanpinkava.com, Wikipedie (Soubor: Cain kills Abel.png), Wikipedie (Fichier:Blake-Abel.jpg), 5b www.remembergeraldgardner.webs.com, 7a <http://cs.wikipedia.org/wiki/Monogram>, 7b Wikipedie (Soubor: Albrecht Dürer 099.jpg).

3| Komunikace se znaky a symboly 3. Spirála v přírodě

Spirála je znázorňována levotočivou nebo pravotočivou linií, kteřá se v soustředných kruzích otáčí kolem pevné osy. Pravotočivá spirála znamená obecně posvěcení, dobro, nebe a štěstí, zatímco levotočivá představuje pekelné zatracení. Je známá již z nejstarších výtvarných projevů v prehistorických kulturách. Považujeme ji za významný grafický symbolický element, a to ve všech kulturách. Protože je dynamickým útvarem, který je neuzavřený, symbolizuje především dynamiku všech změn probíhajících v kosmu, ale zároveň odkazuje tím, že je fixována na osu, k pevnému řádu, v jehož intencích se všechny změny odehrávají. Ke spirále se proto vztahuje představa pevného středu kosmu (stálosti) a zároveň pohybu (proměnlivosti), a tím trvalé změny probíhající na stále nové, vyšší úrovni.

V kulturách severu byla spirála interpretována jako symbol ohně a slunce. Nejobecnějším významem spirály je energie. Spirály se vyskytují již v prvních psychomotorických dětských čáranicích.

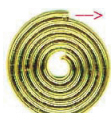
Hana Babyrádová (Symbol v dětském výtvarném projevu, 1999, s. 60)

1. a) Pokuste se stručně vlastními slovy charakterizovat, co je to **spirála**, a svou definici zapište. Poté v odborných pramenech a na internetu vyhledejte, co spirála symbolizuje. Na závěr se svými spolužáky vytvořte společnou definici spirály.

- b) Napište, jaký je rozdíl mezi pravotočivou a levotočivou spirálou. Nevycházejte pouze z předchozí textové ukázky, ale hledejte informace také na internetu.

PRAVOTOČIVÁ SPIRÁLA:

LEVOTOČIVÁ SPIRÁLA:

- c) Nahradte podtržená slova a podtržené části vět jinými výrazy stejného významu.

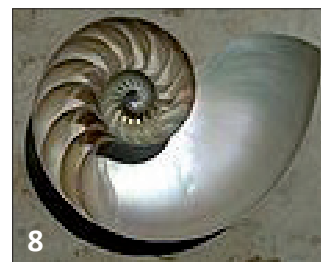

- d) Ve slovníku nebo na internetu najděte význam těchto pojmů: prehistorické kultury, kultury severu, psychomotorické dětské čáranice.

|3| Komunikace se znaky a symboly 3. Spirála v přírodě

2. a) Přiřadte názvy k odpovídajícím obrazovým ukázkám. Příklad: 8D.

A) galaxie, B) hlemýžď zahradní, C) kapradina, D) schránka loděnky, E) mořský koník, F) tajfun Higos, G) chameleon pardálí, H) embryo

- Která z obrazových ukázek vám připomíná tvarem, zdobením či zbarvením spirálu? Své tvrzení zdůvodněte během diskuze se spolužáky.
- Z těchto ukázek je patrné, že spirála je přirozenou součástí přírody, ať chceme či ne. Pokuste se vyjmenovat nejméně tři rostliny, u kterých tento motiv nalezneme.
- Spirála se často vyskytuje také v živočišné říši. Vzpomenete si aspoň na tři zvířata, u kterých se spirála objevuje?
- Zamyslete se nad tím, co má společného lidské embryo a galaxie. Napište na dané téma krátkou úvahu. Můžete se nechat inspirovat výrokem Herma Trismegista: Jak dole, tak nahoře.

|3| Komunikace se znaky a symboly 3. Spirála v přírodě

3. Přečtěte si následující ukázkou o výskytu motivu spirály v přírodě:

Zlatý řez se vyskytuje v přírodě ve formě Fibonacciho posloupnosti. Listy rostlin, pokud vyrůstají jednotlivě, jsou na větvíčkách rozloženy tak, že každý list vyrůstá nad předchozím listem více či méně posunut o určitý úhel. V dolní části stonku jsou listy starší a větší, u vrcholu mladší a menší. Všechny listy jsou stejnoměrně osvětlovány sluncem, menší nestíní větším, které mají delší řapíky. Dalším projevem zlatého řezu je uspořádání semen slunečnice nebo smrkové šišky, ve kterých jsou šupiny rozmístěny jako spirála nebo točité schody. Toto rozmístění je také velice dobře vidět u ananasu. Dalším projevem zlatého řezu v přírodě je **logaritmická spirála**, která nemění tvar a roste stejně do délky i do šířky. Jejím projevem je růst neživých částí živého tvora. Můžou to být vlasy, nehty, zobáky, zuby, rohy, parohy nebo schránky měkkýšů. Čím více se její zakřivení liší od zakřivení kružnice, tím méně připomíná spirálu. Mírně ohnutý sloní kel i hustě točená ulitka plže jsou v tomto ohledu příbuzné. Turovitým kopytníkům, mezi které patří i náš hovězí dobytek a ovce, rostou rohy do spirály... Spirálu najdeme v klu slona nebo zubu narvala...

Schránka hlavonožce loděnky je ilustrací logaritmické spirály. Nejlépe se o tom přesvědčíme na průřezu ulity. Přepážky, které ji rozdělují na komůrky, svědčí o tom, jak loděnka rostla. Logaritmická spirála je příznačná pro neživé části živého organismu ulity plžů. Také hmyz se ke světlu blíží po logaritmické spirále. Pohybuje se tak, aby světlo viděl stále pod stejným úhlem.

Wikipedie (článek Zlatý řez v přírodě)

a) Do sešitů zaznamenejte co nejvíce věcí z přírody, jež jsou ve tvaru spirály nebo kde se spirála objevuje v jejich zbarvení či dekoraci. Spočítejte, na kolik názvů jste si vzpomněli, a určete vítěze třídy.

b) V odborných pramenech najděte informace o zlatém řezu a logaritmické spirále a napište jejich stručnou charakteristiku.

ZLATÝ ŘEZ:

LOGARITMICKÁ SPIRÁLA:

c) Uveďte do sešitů nejméně tři příklady z přírody, u kterých se vyskytuje logaritmická spirála.

4. Na samostatném listu papíru vytvořte myšlenkovou mapu na téma spirála a do ní napište a nakreslete ve spirálovitém tvaru všechno, co vás napadne. Vaše zhotovené myšlenkové mapy si společně se spolužáky prohlédněte a diskutujte o nich.

3| Komunikace se znaky a symboly 3. Spirála v přírodě

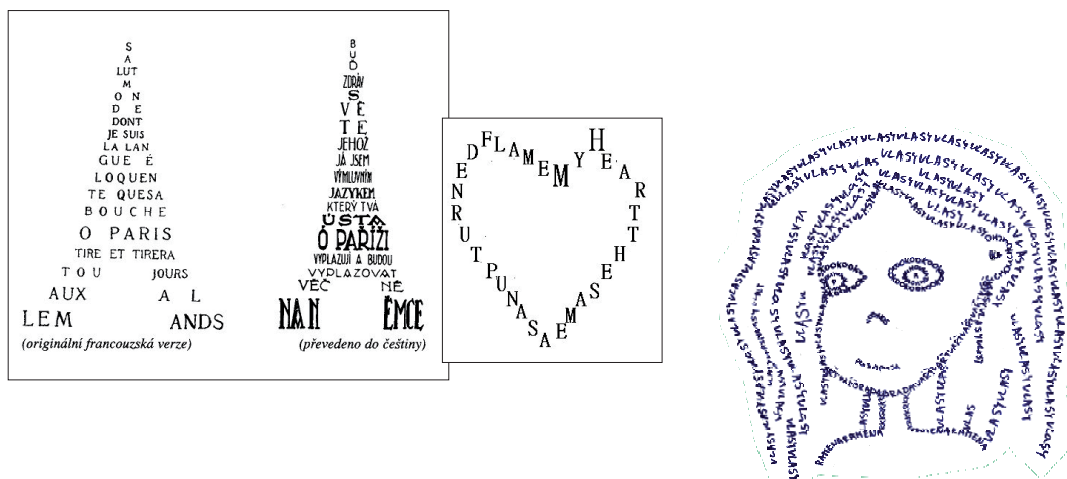

5. a) Jak se nazývají obrazové básně, kresby vytvořené ze slov a z částí vět? Pro získání správné odpovědi vylušťte křížovku. Výsledné slovo dopište do prázdného místa v následujícím textu.

—	N	—	—	—	—					období starého Řecka a Říma
		—	—	—	—					charakteristická vlastnost
				L	—	—	—			ŘEZ (doplňte první slovo)
		—	—	—	—	—	—	—		křivka v podobě závitů
			O	—	—	—	—			teorie zákonitostí myšlení
—	—	—	—	—	—	—	E			synonymum ke slovu výzdoba
		—	—	—	—	—	—			hvězdná soustava
			Y	—	—	—	—			holubice je ... míru (doplňte)

..... nebo též **ideogram** je báseň, jejíž písmena a slova jsou uspořádána typograficky do určitého obrazce. Navazuje na tradici básní **carmen figuratum**, které se pěstovaly od antiky, znázorňující různou délkou veršů rozmanité předměty.

Ukázky různých typů kaligramů, které se vyskytovaly napříč staletími, jsou k vidění na internetové adrese Akademie výtvarných umění <http://concept.avu.cz/.../kaligram/lang/en-us>.

- b) Vytvořte báseň, která bude mít tvar spirály, a zaznamenejte ji do sešitu. Můžete k tomu využít metodu automatického psaní.

|4| Komunikace se znaky a symboly 4. Spirála v umění

Náš svět je obklopen spirálami. Tento geometrický motiv je všudypřítomný. Nalezneme ho v rostlinné i živočišné říši, v seskupení mraků či ve tvaru podmořských proudů. Tvar spirály mají jak struktura DNA, tak fotografická znázornění galaxií... Po dobu 30 000 let lidé zaznamenávají spirálu na stěny skal, ve svých příbytcích, v uměleckých dílech... Spirála se tak stává více než pouhým jedním symbolem, představuje totiž opravdovou rodinu symbolů. Má význam jak matematický, tak geometrický. Tvar spirály se nachází také například v motivů labyrintu, ve znázornění hadů a draků, v bestiářích...

Překlad z přebalu knihy J.-F. Lecompta (*Spirales, une historie du monde*, 2008)

1. a) Vyhledejte na internetu informace o původu slova spirála.

b) Napište do sešitů názvy nejruznějších věcí z přírody a z předmětů denní potřeby, u kterých se objevuje motiv spirály. V rámci třídy stanovte vítěze, který si vzpomněl na největší množství příkladů.

c) Zjistěte, jak vypadá dvojitá spirála, trojitá spirála, Archimedova spirála, zlatá spirála, hranatá spirála, 3D spirála, a do sešitů nakreslete jejich tvar. Která z nich se nazývá triskelion a čeho je symbolem?

d) V odborné literatuře najděte a poté stručně zaznamenejte význam výrazů podtržených v textu.

DNA:

GALAXIE:

LABYRINT:

BESTIÁŘ (knihy):

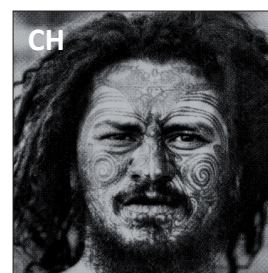
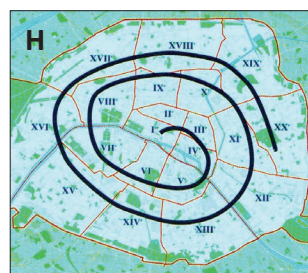
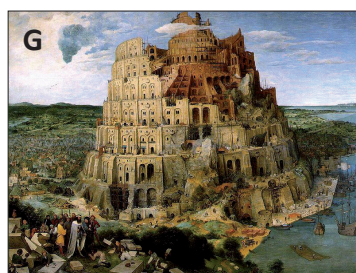
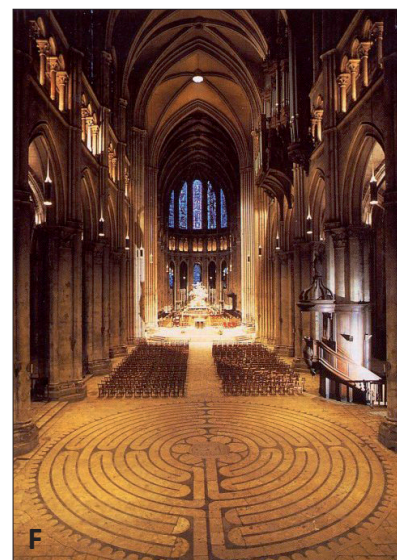
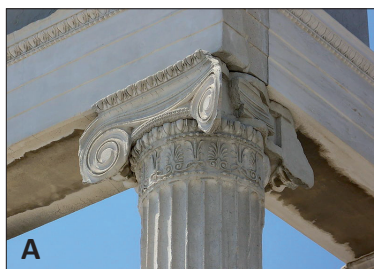

e) Vzpomeňte si na názvy nejméně tří zvířat z antických nebo středověkých mýtů, legend a bestiářů, u kterých nalezneme motiv spirály. Vymyslete a do sešitů nakreslete nové fantastické zvíře, jehož část těla či zdobení bude ve formě spirály. Pojmenujte ho a napište, čím je výjimečné. Můžete se nechat inspirovat filmem *Souboj Titánů* (2010, starší verze z roku 1981) nebo knihou J. K. Rowlingové s názvem *Fantastická zvířata a kde je najít* (česky vydáno r. 2002).

|4| Komunikace se znaky a symboly 4. Spirála v umění

2. a) Přiřadte správné názvy k obrazovým ukázkám. Příklad: 4D

Obrazové ukázky kromě B, E, F pocházejí z knihy J.-F. Lecompte (*Spirales une histoire du monde*, 2008), B: encyklopedie.ckrumlov.cz, E: Wikipedie (File: Spiral-jetty-from-rozel-point.png).

1. Hvězdná noc, 2. maorský válečník, 3. etruská váza, 4. Černobyl, pamětní medaile, 5. labyrint katedrály v Chartres, 6. Spiral Jetty, 7. hlavice iónského sloupu (Akropole, Athény), 8. Babylonská věž, 9. schodiště knihovny ve Vatikánu, 10. plán pařížských čtvrtí, 11. náramek z doby bronzové (naleziště Český Krumlov)

|4| Komunikace se znaky a symboly 4. Spirála v umění

b) Prohlédněte si znovu obrazové ukázky. Vyberte libovolné tři a napište, jakým způsobem je zde využito motivu spirály. Příklad: D – spirála se nachází na medaili zhotovené k památce havárie jaderné elektrárny v ukrajinském Černobylu (26. dubna 1986). Je to výrazný prvek, jehož centrum tvoří dítě v břiše matky. Spirála zde zřejmě symbolizuje naději a nový začátek. Nebo se jedná o určité varování pro další (zatím nenarozené) generace? Následuje prezentace vašich postřehů k jednotlivým ukázkám a poté diskuze.

c) Zjistěte a do sešitů запиšte co nejvíce informací o obrazových ukázkách č. 1, 6 a 8. Nezapomeňte vyhledat jméno autora, rok vzniku, výtvarnou techniku, výtvarný materiál, rozměry aj.

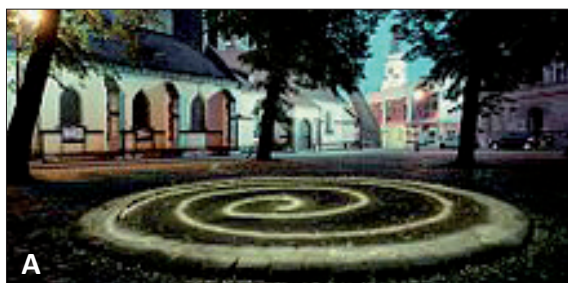

d) Podívejte se na ukázku o vzniku Spiral Jetty na www.youtube.com. Potom se svými spolužáky diskutujte o tom, co všechno bylo k vytvoření tak obrovského díla potřeba.

e) V odborné literatuře zjistěte a do sešitů zaznamenejte, co znamená výraz land art. Uveďte tři (1 český, 2 zahraniční) představitele land artu a stručně charakterizujte jejich uměleckou činnost.

f) Prohlédněte si následující ukázky využití motivu spirály při umělecké tvorbě v přírodě. Přiřaďte landartová díla k jejich tvůrcům. Příklad: 1C

A: Wikipedie (Soubor: Pohribny Jan 2009-konkatedrala-spirala-2bi.jpg),

B: <http://komai-co.com/blog/.../2012/04/brokenpebbles.jpeg&imgref.url>,

C: www.morningearth.org/.../AN_Nils_Udo.html&usg.

1. Nils – Udo (*The Maize, plantation*, 1994), 2. Jan Pohribný (*Spirála*, 2009), 3. Andy Goldsworthy (*Pebbles Broken & Scraped*, 1985)

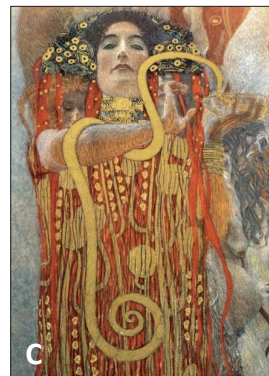

g) Na příští procházce nebo během výletu do lesa si vyzkoušejte tvorbu v duchu land artu. Z přírodních materiálů (kamenů, větví, listů, tráv, hlíny aj.) vytvořte spirálu (nebo jakýkoliv objekt). Vaše dílo, které zůstane vystavené pod širým nebem, nezapomeňte fotograficky zdokumentovat. Poté můžete uspořádat školní výstavu z fotografií vašich landartových pokusů.

|4| Komunikace se znaky a symboly 4. Spirála v umění

3. a) Přiřadte čísla k označeným obrazům Gustava Klimta. Příklad: 2A

A: Wikipedie (Datei: Klimt-Nuda Veritas-1899.jpeg),

B: [www.levnymarket.cz/administrace /...g-klimt.educa.jpg](http://www.levnymarket.cz/administrace/...g-klimt.educa.jpg),

C: www.25.media.tumblr.com

1. Medicína (1907), 2. Nuda veritas (1899), 3. Strom života (1909)

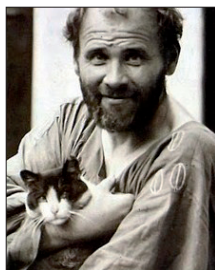
b) Znovu si prohlédněte ukázky obrazů z předchozího úkolu a zjistěte, co všechno je v nich namalováno ve tvaru spirály.

c) Která z těchto tří ukázek vás nejvíce zaujala? Svůj názor zdůvodněte.

d) Vyhledejte důležité informace (datum a místo narození, vzdělání, rodina, zájmy, zajímavosti aj.) o Gustavu Klimtovi a запиšte je vedle umělcovy fotografie. V odborné literatuře nebo na internetu si prohlédněte další Klimtova díla.

(Zdroj: <http://portraits.webif.net/2010/10/photographie-de-gustav-klimt.html>)

|4| Komunikace se znaky a symboly 4. Spirála v umění

- e) Dokreslete šaty na obraze **Portrét Adély Bloch-Bauerové (tzv. Zlatá Adéla)** a ozdobte je různými druhy spirál (viz úkol 1c). Zjistěte, proč se stal tento obraz z roku 1907 celosvětově proslulým.

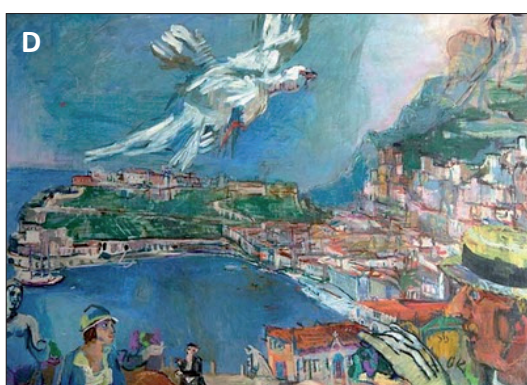
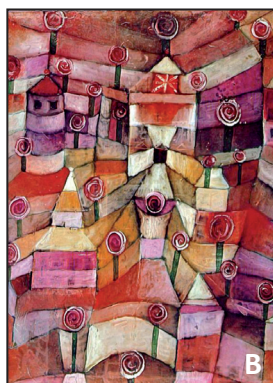

Wikipedie (Soubor: Gustav Klimt 046.jpg)

 At' žijeme kdekoliv, symboly nás obklopují všude a stačí si jich jen všimnout. Můžeme samozřejmě kráčet životem, aniž bychom si tohoto bohatství znaků a představ byli vědomi, nebo můžeme otevřít oči a začít vnímat množství odkazů na složitější skutečnosti, tak jak je viděly a vytvořily lidské kultury tisíciletí před námi.

Znaky a symboly (Jak vznikly a co znamenají – ilustrovaný průvodce, 2009, s. 11)

|5| Den v uměleckém díle

(Zdroje: <http://www.galerienaschodech.cz/repliky.html>;
http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=6099;
<http://www.galeriemodes.cz/obrazy/detail/krajina-na-tahiti-1161/>;
http://www.lentos.at/html/en/985_991.aspx,
http://listography.com/thesoulofrain/art/cuadros_y_pintores_preferidos)

1. Prohlédněte si úvodní obrázky a navrhnete pro každý z nich název. Svůj návrh se pokuste zdůvodnit.

- A. _____
- B. _____
- C. _____
- D. _____
- E. _____

|5| Den v uměleckém díle

2. Charakterizujte jedním přídavným jménem atmosféru každého obrazu.

- A. _____
- B. _____
- C. _____
- D. _____
- E. _____

3. Prohlédněte si ještě jednou malby známých malířů a pokuste se k nim přiřadit jméno umělce a název obrazu. Svá rozhodnutí zdůvodněte.

- 1. Paul Klee: Růžová zahrada _____
- 2. Caspar Friedrich David: Přemýšlející dívka (Waldorfian) _____
- 3. Oskar Kokoschka: Monte Carlo _____
- 4. Claude Monet: Soumrak v Benátkách _____
- 5. Paul Gauguin: Krajina na Tahiti _____

4. Zjistěte, v jakém období uvedení umělci působili a ke kterému uměleckému směru je můžeme zařadit.

5. Vyberte si jeden z obrazů a představte si, že jste v něm strávili celý den. Je večer a vy máte vytvořit zápis do deníku o tom, co jste dnes prožili a jak jste se cítili. Při tvorbě textu se soustředte na své smysly a napište, jestli jste cítili nějaké vůně/pachy, co jste viděli, slyšeli, ochutnali a čeho jste se dotkli.

6. Vyberte si jedno z uvedených témat a připravte si k němu krátkou počítačovou prezentaci, která bude obsahovat základní informace o tématu a obrazový materiál.

- a) Vyberte si jednoho z malířů, charakterizujte dobu, v níž působil, představte jeho život a dílo.
- b) Vyberte si libovolný výtvarný umělecký směr a charakterizujte dobu, v níž vznikl, jeho znaky a hlavní představitele.

|6| Tajemství přitažlivosti

A. Kosatec

V Toskánsku roste velkolepá květina, kterou si Florencie vybrala za svůj symbol: KOSATEC. Královská elegance a záře rozkvetlého kosatce je ale jen částí jeho krásy. Hlíza schovaná pod zemí je po šestiletém pomalém zrání tím pravým zdrojem jedinečné vůně.

B. Červená rýže

Organická červená rýže z Camargue je bohatá na pigmenty, díky nimž má charakteristické zabarvení. Obsahuje aktivní ingredience, které pleť čistí, obnovují její rovnováhu a dodávají jí matný vzhled. Díky těmto jedinečným vlastnostem je pleť svěží, čistá a zářící zdravím!

C. Cedr

Region Středního Atlasu je považován za zelenou oázu Maroka. Cedrové lesy, které regulují klima a srážkové cykly, jsou skutečnými plícemi tohoto regionu. Majestátní a zdánlivě věčné tisíc let staré atlasové cedry rozptylují svou mocnou, dřevitou vůni v čistém horském ovzduší.

D. Jasmín

Je to právě delta Nilu, kde se sklízí okouzující květina, která je důvěrně spjata s krásou největší egyptské královny: JASMÍN. Když padne noc, jasmín odhalí celou svou krásu a uvolní jemnou vůni, která svede každého, kdo se přiblíží... navždy.

E. Verbena

Řada výrobků zn. Verbena je vyrobena z vysoce kvalitního výtažku verbeny z Korsíky, který je výjimečně jemný a svěží. Citrusová vůně verbeny povzbuzuje a oživuje smysly a pomáhá proti únavě a stresu. Objevte osvěžující a podmanivé vůně, sprchové gely, šampon, kondicionér a mýdla.

<http://www.loccitane.cz>

1. Pozorně si prohlédněte uvedené texty. Co mají společného? Kde se s takovými texty můžete setkat? Jakou mají podle vašeho názoru funkci?

2. O kterých zeměpisných oblastech a zemích se texty zmiňují? Doplňte údaje v tabulce (uvedte i chybějící názvy států):

	Oblast	Země (stát)
Kosatec		
Červená rýže	Camargue	Francie
Cedr		
Jasmín		
Verbena		

|6| Tajemství přitažlivosti

3. Uveďte synonyma k podtrženým výrazům.

4. Sestavte seznam 20 rostlin, které se používají v kosmetice. Slova ze seznamu podrobte etymologickému zkoumání a rozdělte je do skupin podle jazyku původu.

1/

2/

3/

4/

5/

6/

7/

8/

9/

10/

11/

12/

13/

14/

15/

16/

17/

18/

19/

20/

5. Odpovězte na následující otázky.

JAK VONÍ DEN?...

JAK VONÍ NOC?...

JAK VONÍ RŮŽE?...

JAK VONÍ LES?...

JAK VONÍ HORSKÁ LOUKA?...

|6| Tajemství přitažlivosti

Parfémy v Číně

Květiny a vůně provázely kultivované Číňany v každodenním životě, pro významy „krása“ a „vůně“ existoval dokonce stejný výraz. V Číně běžně rostly kafrovníky, badyániky, skořicovníky, některé druhy citrusů, broskve a meruňky. Ze S'-čchuanu a Tibetu byla dovážena další vzácná surovina – mošus, která se hojně používala k mnoha účelům, např. i k parfémování tuší na psaní a malování. Číňané také originálně využívali vonné květy některých rostlin k parfémování čaje, např. dodnes oblíbeného jasmínu, gardénii nebo chryzantém. Číňané vůbec parfémovali spíše své okolí než vlastní těla. Skříňky vyráběli z vonného dřeva kafrovníku, žebra ozdobných vějířů byla často ze santalového nebo jiného vonného dřeva. A jako ve všech starověkých civilizacích i zde se používaly vonné látky k zápalným obětem. Příprava zápalných směsí byla rituálním obřadem, kdy se nejprve všechny součásti rozemlely na prášek, smíchaly s pojidem a ze vzniklé hmoty se formovaly granule, tyčinky nebo kužely. Spalováním tyčinek se měřil čas při náboženských meditacích, po jejich dohoření cinkl malý zvonek, který byl připojen na konci dvou hořících tyčinek. Většina ostatních vonných surovin se do Číny dovážela, zejména z arabských zemí. Později podnikali Číňané také dlouhé výpravy na svých džunkách po jižních mořích a ze svých cest dováželi mnoho pro ně exotických vonných látek.

(Zdroj: <http://www.parfemista.cz/historie-parfemu.htm>)

 6. Které vonné přísady používali Číňané?

 7. Jaký význam měly pro Číňany vůně?

 8. S pomocí slovníku vysvětlete, co je **džunka**.

 9. Pojmenujte koření na obrázcích:

(Zdroj: <http://koreni.yin.cz> <http://t1.gstatic.com/images>)

|6| Tajemství přitažlivosti

10. Rozdělte se do skupin v počtu 3–5 žáků. Každá skupina připraví pro své spolužáky 5 „voňavých sáčků“. Pro jejich náplň můžete použít koření, bylinky apod. Spolužáci z ostatních skupin mají za úkol uhodnout, co se skrývá uvnitř připravených sáčků.

OBSAH SÁČKŮ:

1/

2/

3/

4/

5/

11. Pracujte dále ve skupinách. Představte si, že jste vytvořili zcela novou vůni a snažte se ji uvést na trh tak, aby se vašeho parfému prodalo co největší množství.

a) Vymyslete název a složení nového parfému.

b) Vytvořte grafickou podobu reklamy pro svůj nový produkt.

c) Prezентуйте nový parfém před třídou.

d) (DOBROVOLNÝ ÚKOL: Předved'te rozhovor prodavače a zákazníka, který o parfém projevil zájem. Prodavač se snaží prodat vůni za každou cenu!)

|7| Malování hudbou

Poslechněte si pozorně krátkou hudební ukázkou a během poslechu se pokuste splnit následující úkoly:
<http://tubehead.cz/video/ZuG1t2smdCQ/Handel-Music-for-the-Royal-Fireworks-Overture.html>

1. Vyberte z nabídky dvě přídavná jména, která hudbu nejlépe charakterizují:

(vážná, veselá, pohřební, slavnostní, populární, královská, válečná)

2. Vymyslete prostředí, do kterého by se hudba hodila:

3. Představte si, že se ztratil název skladby, dokážete vymyslet nový?

(Zdroj: <http://www.nndb.com/people/>)

|7| Malování hudbou

4. Přečtěte si nyní informace o autorovi hudby:

Georg Friedrich Händel byl německý hudební skladatel, který je dodnes velmi uznávaný. Narodil se v Halle 23. 2. 1685. Hudba G. F. Händela je nesmírně osobitá, geniální. Doba, ve které přišla na svět, byla v tomto ohledu bohatá na nádherné barokní umělecké skvosty, ať už to byly obrazy, stavby nebo právě hudba.

Ve věku sedmnácti let mu bylo nabídnuto místo varhaníka v jeho rodném městě a zakrátko za jeho varhanními skladbami a improvizacemi přicházeli lidé nejen z celého města, ale i okolí. V té době odjel do centra německé opery v Hamburku, poté působil také v Hannoveru a Itálii. Trvale zakotvil v Anglii, v Londýně, a právě zde vytvořil největší část svého hudebního díla. Tento všestranný, nesmírně pracovitý skladatel napsal kromě jiného 46 oper na antické a barokní náměty a 32 oratorií, která se postupně stala hlavním oborem jeho činnosti.

Oratorní díla patří dodnes vedle skladeb instrumentálních (*Vodní hudba* a *Hudba k ohňostroji*) k tomu nejceněnějšímu.

Schopnost okouzlit a podmanit si posluchače nejen hudbou, ale i hrou si uchoval až do posledních let svého života, když byl slepý. Georg Friedrich Händel zemřel 14. dubna 1759 v Londýně ve věku na tehdejší dobu úctyhodných 74 let.

(Zdroj: <http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/>

89205-georg-friedrich-handel.html?PHPSESSID=e751f9403312d015fe61d61d999c7216)

Úkoly k textu

a) Georg Friedrich Händel žil v letech:

b) Tvořil v uměleckém období, kterému říkáme:

c) Postupně působil v _____ a do své smrti žil v _____.

d) Skládal převážně _____ (46) a _____ (32).

e) Odhadnete nyní název skladby, kterou jste poslouchali v úvodu a jejíž název je skryt v textu?

|7| Malování hudbou

- f) Ohňostroj je jistě zajímavá a efektní podívaná. Víte ale, k jakým příležitostem se u nás můžete na ohňostroj vypravit? Připravili jsme pro vás několik námětů, jen musíte datum z nabídky zapsat ke správné události:

Vznik samostatné Československé republiky

Příchod Nového (i nového) roku

Den české státnosti (svátek sv. Václava)

Den boje za svobodu a demokracii

Den vítězství (konec 2. světové války v Evropě)

Nabídka: 8. 5. 1945, 28. 10. 1918, 28. 9., 17. 11., 1. 1.

Blahopřejeme vám! Na oslavu vaší dobré práce a za odměnu si nyní poslechněte **Hudbu k ohňostroji Georga Friedricha Händela** i s ohňostrojem!

|8| Člověk a jeho zrození 1

(Zdroj: <http://www.kafe.cz/sex-a-vztahy/psychologie/jsem-tehotna-co-ted-porod-vii-dil-1557.aspx>)

K okamžiku zrození, k této nelehké chvíli života, se musíme všichni chovat s největším respektem.

Dítě je mezi dvěma světy. Na jejich prahu. Váhající.

Nespěchejme. Nenaléhejme na ně... Nechme dítě samo vstoupit.

Jaká je to zvláštní věc – toto malé stvoření už není zárodek, ale ještě ani novorozenec. Už není uvnitř své matky, i když ona za něj ještě dýchá.

Fascinující, pomíjející moment. Dítě je volné a vystrašené.

Neobtěžujme je. Držme se zpátky. Nechme čas plynout.

Dopřejme této chvíli její pomalost a vážnost.

Ostatní není tak důležité. Jakmile začne fungovat dýchací systém, máme vyhráno.

Frederick Leboyer

1. Přečtěte si úvodní citát a pokuste se specifikovat, v čem spatřuje autor výjimečnost okamžiku zrození. Jak rozumíte termínu, že matka „dýchá za dítě“?

2. Zjistěte bližší údaje o F. Leboyerovi.

|8| Člověk a jeho zrození 1

3. Vytvořte myšlenkovou mapu k termínu POROD. Napište pojmy (v podobě podstatných jmen), které se vám při tomto slově vybaví, a diskutujte o jejich výběru.

Jistý pokus na opicích měl zjistit, jaký vliv má na proces porodu umělé prostředí. Opičí samici bylo před porodem znemožněno, aby se oddělila od tlupy a porodila o samotě, což normálně odpovídá zvyklostem tohoto druhu. Pronikavé světlo svítilo ve dne v noci. Práce k porodu byla těžší a delší, než je u tohoto druhu obvyklé. Když se opičí mládě narodilo, propukla mezi členy společenství enormní aktivita. Všichni projevovali velké vzrušení a chovali se jako pomatení. Mládě nakonec matce sebrali a malá opička zakrátko v důsledku hyperaktivity tlupy zemřela.

GEISEL, E. *Slzy po porodu*. Praha: One Woman Press, 2004.

4. Pokuste se vyjádřit, jak rozumíte danému pokusu a zda se jeho výsledky dají vztáhnout k dnešnímu porodnictví.

5. Uvažujte nad tím, kde může těhotná žena родit. Můžete využít i dostupných informačních zdrojů a zjistit, jak vypadá současná situace v ČR a některých západoevropských zemích.

6. Prečtěte si dokončení předchozí ukázky a použijte metodu INSERT, tj. do textu si zaznamenávejte:

- Které informace znáte či vás nepřekvapují. (v)
- Informace, se kterými nesouhlasíte, či jsou v rozporu s tím, co víte. (–)
- Nové, důvěryhodné informace. (+)
- Nové či nesrozumitelné informace, o nichž chcete vědět více (?)

Samozřejmě tu lze bez velkých okolků vysledovat paralely s lidmi. Zdá se, že okamžik porodu má na všechny přítomné hluboký vliv. Ani dnes, ve 21. století, se člověku nepodařilo tyto atavismy zkrotit. Zřejmě právě proto se ženy, podobně jako jiné samice, snaží vyhledat pro porod místo oddělené od tlupy. Hnutí za možnost родit v porodních domech, doma nebo ambulantně, které má v průmyslových zemích stále více stoupenců, lze chápat jako novou strategii, jak se vyhnout ohrožujícím zásahům členů skupiny.

V Německu rodí zhruba 98 % žen na klinikách, kde na ně čeká špičková technika v rukou porodnických týmů. Jakmile je dítě na světě, propadnou členové týmu jakési hyperaktivitě, jako by toho právě v tomto okamžiku bylo tolik na práci! Je to archaický, často nebezpečný způsob chování, kterému lze porozumět jen v kontextu výše uvedených vysvětlení. Vžilo a ritualizovalo se nesčetné množství činností, které byly prohlášeny za medicínsky nutné, aniž by pro ně existovala vědecky udržitelná zdůvodnění. Tato přesvědčení nebo poučky se často nezakládají na žádných důkazech. Tím, že se porody přemístily do nemocnic, se akt porodu a stav novorozence staly patologickými momenty, které vyžadují zásah celého týmu. Stejně jako při experimentu s opicemi se samici dítě odebírá hned po porodu. Nového

|8| Člověk a jeho zrození 1

člověka se zmocnila medicína. Za tím účelem vznikly nové odborné směry, například neonatologie. Tyto směry jsou odborníky dále rozvíjeny, osamostatňují se, přičemž pohled na celek se úplně ztrácí.

 7. Zjistěte významy následujících termínů: ambulantní porod a porodní dům.

 8. S použitím metody INSERT přečtěte následující text ze stránek Hnutí za aktivní mateřství (HAM):
Z příručky WHO:

„Nizozemí je vyspělou zemí s oficiálním systémem domácích porodů (asi 30 % těhotných žen rodí doma). Výskyt porodů doma se v jednotlivých regionech značně liší, a rozdíly jsou dokonce i ve velkých městech. Výzkum perinatální mortality neprokázal žádnou korelaci mezi regionální hospitalizací při porodu a regionální perinatální mortalitou (Treffers a Laan 1986). Studie provedená v provincii Gelderland srovnávala ‚porodní výsledky‘ porodů doma a v nemocnici. Výsledky prokázaly, že u prvorodiček s těhotenstvím s nízkým rizikem byl porod doma stejně bezpečný jako porod v nemocnici. U žen s několikátým porodem byl výsledek domácího porodu významně lepší než výsledky porodů v nemocnici (Wiegers a kol. 1996). Žádný důkaz nenasvědčoval tomu, že by tento systém péče o těhotné ženy mohl být zlepšen zvýšením medikalizace porodu (Buitendijk 1993).“

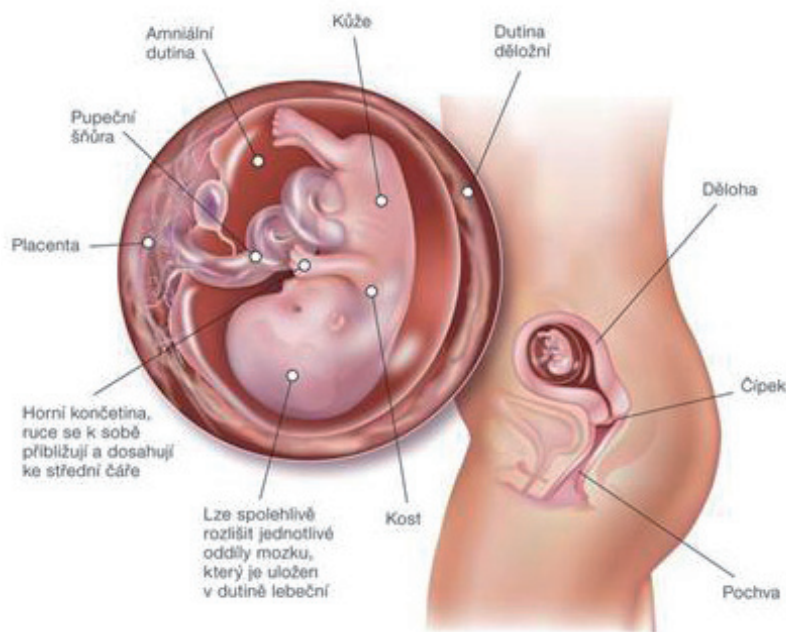
Kde by tedy měla žena родit? Můžeme bezpečně říci, že žena by si měla zvolit místo, kde se cítí bezpečně, a na takové periferní úrovni, kde je dostupná náležitá péče. U těhotných žen s nízkým rizikem to může být doma, na malé porodnické klinice nebo v porodním centru ve městě, a možná i na porodnickém oddělení větší nemocnice. Musí to však být místo, kde bude veškerá pozornost a péče soustředěna na její potřeby a bezpečí a které bude co nejblíže jejímu domovu a kultuře. Jestliže se má porod uskutečnit doma nebo v malém periferním porodním centru, měl by být v rámci příprav na porod sestaven plán pro případné převezení do řádně vybaveného zařízení.

 9. Zjistěte, co se skrývá pod zkratkou WHO? Jaké úkoly plní tato organizace?

 10. Srovnajte výhody a nevýhody porodů v nemocnici a v domácím prostředí.

 11. Pokuste se zjistit podrobnosti o vašem narození. Jak jeho průběh vnímali vaši rodiče?

|9| Člověk a jeho zrození 2

(Zdroj: <http://www.babyweb.cz/Clanky/a267-Popis-vyvoje-plodu-a-matky-tyden-11.aspx>)

Zde je můj příběh. Mám dětskou mozkovou obrnu, což s sebou v mém případě nese viditelné pohybové postižení, a tedy v realitě České republiky i občasnou nutnost bojovat s předsudky. Jinak dle mého názoru žiji docela normálním životem. Vystudovala jsem dvě vysoké školy, pracuji ve státním sektoru, dnes mám tři děti. Vždycky jsem chtěla velkou rodinu.

Poprvé jsem rodila v roce 2002, po bezproblémovém těhotenství jsem si pro porod vybrala velmi vyhlášenou pražskou porodnici. Až pozdě jsem bohužel zjistila, že to byla nejhorší volba mého života. Vše skončilo tzv. preventivní hospitalizací v cca 37. týdnu těhotenství, jejíž důvod dodnes nechápu, a zbytečným plánovaným císařským řezem. Dodnes lituji, že jsem tehdy souhlas s plánovanou sekcí podepsala, budiž mi omluvou, že jsem tak udělala až po 19 dnech poměrně hrubého psychického nátlaku, několikrát denně jsem tehdy absolvovala tzv. monitor, nikdy mi uspokojivě nebyl vysvětlen důvod těchto opakovaných vyšetření. Vlastně se mnou v porodnici nikdo moc nekomunikoval, navíc jsem pro část personálu byla „ta postižená“, byla mi nabízena i sterilizace ze zdravotních důvodů. Dělalí mi ultrazvuk kvůli velikosti dítěte, došli k závěru, že prý mám moc velké břicho. Pak rentgen pánve. Dodnes nechápu, proč mě rentgenovali, rozměry pánve jsem měla dle předchozích měření v normě. Rentgen byl hrozný, doktor na mě řval přes sestřičku: Nemluvil na mě přímo, asi myslel, že bych mu nerozuměla. Dnes bych celou tuhle hrůznou hospitalizaci i všechna ta zbytečná vyšetření odmítla, ale tehdy jsem jako prvorodička nevěděla, co dělat, bála jsem se.

Měla jsem strach... prostě jsem jim toho císaře podepsala, aby mi už dali pokoj. Malou mi ukázali, asi tak minutu, pak až druhý den. Nevím, co do té doby jedla. Nosili mi ji jen na kojení. Až v sobotu odpoledne jsem dostala malou na pokoj. Rodila jsem v pondělí ráno. Chtěla jsem mít miminko u sebe dřív, ale nedali mi ji, prý nejsem zaučená, prý jsem specifický případ... Bylo mi už z toho tak zle, že jsem se ani nedokázala bránit, vždycky ji odnesli, neměli na to právo, ale byla jsem po porodu a byla jsem tam na to sama. Po návratu z porodnice jsem se psychicky naprosto složila a miminko, na které jsme se s tehdejším manželem tolik těšili, jsem nenáviděla... (internetová diskuze, 2010)

|9| Člověk a jeho zrození 2

1. Vypište z textu informace a formulace, kterým nerozumíte a o kterých byste se chtěli dozvědět více.

2. Označte pasáže, které vás nejvíce zaujaly, a zdůvodněte proč. Ve dvojicích tyto pasáže srovnajte a vzájemně si vysvětlíte svoji volbu. Porovnejte svůj pohled na text s ostatními spolužáky.

3. Navrhněte možné pokračování tohoto příběhu.

4. Pokuste se v diskuzi se spolužáky odhadnout, jaké důvody vedou nejčastěji lékaře k císařskému řezu a jak často bývá prováděn (v %). Má nějaká rizika? Své závěry napište.

5. Pokuste se vysvětlit příčiny chování zaměstnanců porodnice. Proč se chovali tak, jak je v textu popsáno?

6. Proč píše autorka o předsudcích okolí spojených s její osobou? Jakou roli sehrály v tomto příběhu?

7. Z dostupných informačních zdrojů zjistěte, co znamená termín „dětská mozková obrna“. Znáte ve svém okolí někoho s touto diagnózou?

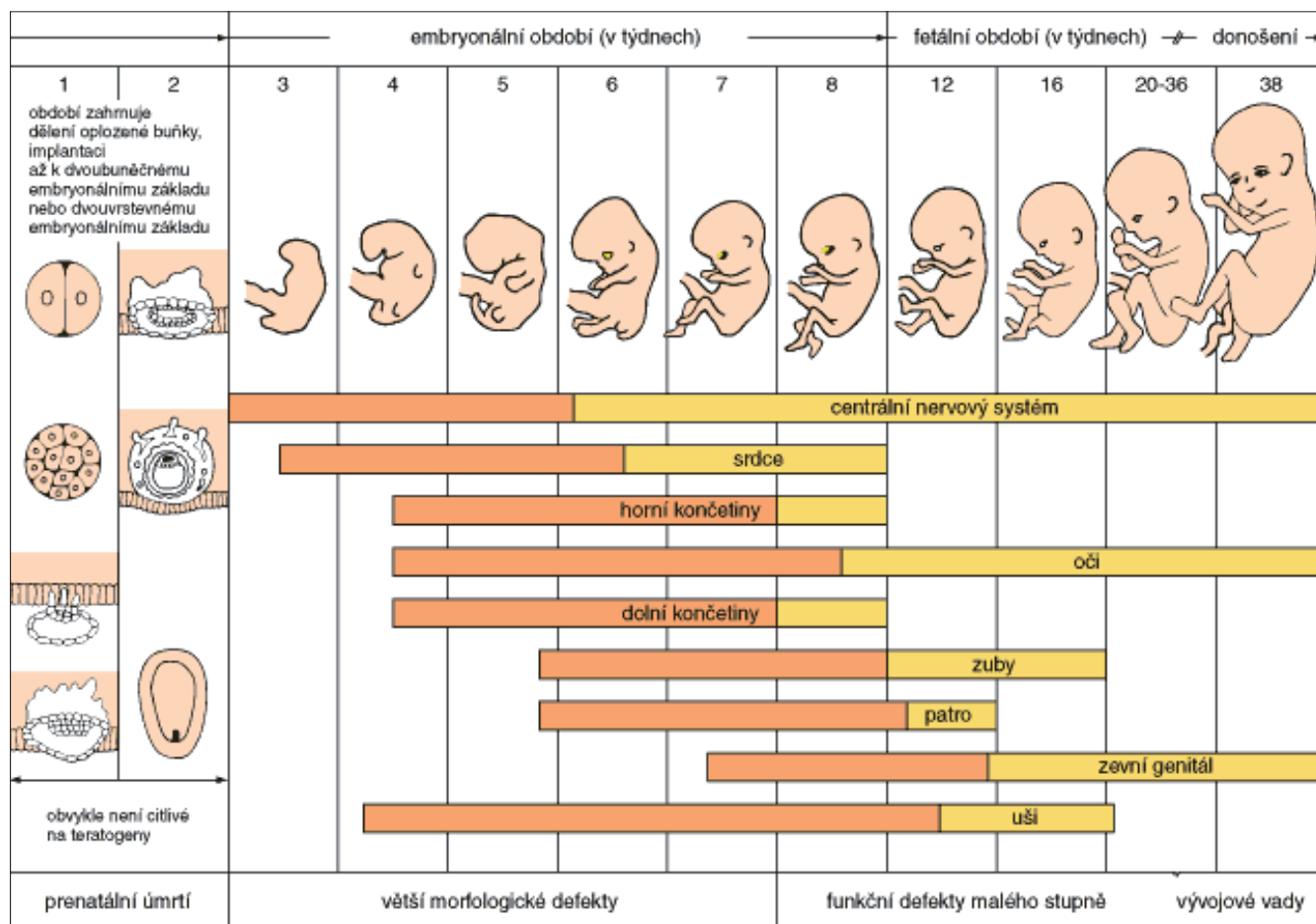

8. S jakými předsudky se nejčastěji setkáváme v naší společnosti? Jakým způsobem lze se společenskými předsudky bojovat? Je možno je vymýtit?

9. Napište krátký vzkaz autorce příběhu a zúčastněným zdravotníkům.

|10| Člověk a (ne)zrození

(Zdroj: <http://mimibaby.webnode.cz/tehotenstvi/vyvoj-plodu/>)

Potrat? Jděte jinam, říkají Slovenkám

Lékaři odmítají provádět interrupce, odvolávají se na „výhradu svědomí“. Ženy žádající o potrat čelí ponižování a neochotě ze strany zdravotníků.

Poznamenalo mě to možná na celý život, vzpomíná 38letá Jana (celé jméno má redakce k dispozici) na příkoří, kterých se jí dostalo od slovenských zdravotníků, když se z osobních, nikoliv zdravotních důvodů rozhodla pro umělé přerušení těhotenství. Lékaři na Slovensku totiž ve velkém uplatňují takzvanou výhradu svědomí, tedy možnost odmítnout interrupci vykonat.

Potrat jen v jedné nemocnici

„Zřítíl se mi svět. Přemýšlela jsem ve dne v noci. V maličké garsonce, s náročným povoláním a hypotékou na krku, bez jakékoliv podpory bylo mateřství nepředstavitelné. Nezvládla bych to. Obvolala jsem bratislavské nemocnice a zažila pořádný šok! S výjimkou jedné nemocnice potrat nikde nevykonávají,“ řekla Jana.

„Co mě poznamenalo možná na celý život, je to, jak se ke mně někteří zdravotníci chovali,“ vzpomíná na poměry na slovenských klinikách Jana. „Například lékařka, u které jsem absolvovala předoperační vyšetření. Zpočátku byla milá, ale když jsem jí řekla, k čemu vyšetření potřebuji, otočila. Spustila na mě, že mám svá léta, že je to moje poslední šance a jinou už nebudu mít. Bylo mi strašně!“

|10| Člověk a (ne)zrození

Nebyla to její poslední nepříjemná zkušenost. Na předoperačním pokoji byla s dalšími třemi ženami. Jedna podstoupila zákrok po znásilnění, druhá z ekonomických důvodů a třetí ze zdravotních. K těm se sestra-anestezioložka chovala normálně. Na Janu byla nepříjemná.

„Když jsem přišla na sál, začala na mě doslova křičet, abych si lehla tak nebo tak. Bylo to opravdu hodně ponižující. Jediný, kdo se ke mně choval úžasně, byla gynekoložka, která zákrok provedla. Bez jakýchkoliv okolů mi řekla – pokud se tak rozhodnete, postarám se o vás.“

Když kovář trhá zuby

Bývalý ministr zdravotnictví, gynekolog Roman Kováč, má společně s manželkou, také gynekoložkou, soukromou ambulanci. Potrat by také nevykonával. Neváhal by prý pouze tehdy, pokud by šlo o ohrožení plodu nebo života matky.

„Právo na výhradu svědomí je zakotveno v ústavě v článku o svobodě vyznání. Nemůže být omezeno tím, že někde musíte nějaké úkony vykonávat. Ústavní právo na interrupci neexistuje,“ řekl Kováč. Dodal, že v době, kdy moderní společnost nabízí rozsáhlou škálu antikoncepce, by slovo interrupce mělo zmizet z lékařských slovníků. „Uchylovat se v 21. století k tak drastickému zákroku je stejně zastaralé, jako kdybychom stále nechali kováře trhat zuby,“ myslí si.

Podobný přístup mají lékaři i v jiných městech. Řada žen, především z těch menších měst, musí kvůli zákroku absolvovat i stovky kilometrů.

Hospodářské noviny, 27. 7. 2010 (zkráceno)

- **1. Přečtěte si úvodní ukázkou a použijte metodu INSERT, tj. do textu si zaznamenávejte:**
 - a) Informace, které znáte či vás nepřekvapují. (v)
 - b) Informace, se kterými nesouhlasíte, či jsou v rozporu s tím, co víte. (–)
 - c) Nové, důvěryhodné informace. (+)
 - d) Nové či nesrozumitelné informace, o nichž chcete vědět více (?)
- **2. Ve dvojicích diskutujte o označených informacích. Vzájemně si vysvětlete, jaké informace jste vybrali a jaké značky jste u nich použili. Porovnejte svůj pohled na text s ostatními spolužáky.**
- **3. Zamyslete se nad tím, jaké důvody vedou ženy nejčastěji k potratu? Jaký je váš osobní postoj k provádění potratů (PRO × PROTI)**

|10| Člověk a (ne)zrození

4. Metody provádění potratů se liší podle věku plodu. Následující ukázka z webových stránek odpůrců potratů (www.prolife.cz; <http://svobodavolby.cz/>) popisuje konkrétní postup:

Miniinterrupce se provádí do 8. týdne těhotenství. Přes roztažené děložní hrdlo se do dělohy vsune plastická trubička s ostrým hrotem. Je připojena na silnou vývěvu, podobnou vysavači, ale s 29krát silnějším účinkem. Vývěva roztrhává dítě na kousky a vysaje jej do nádoby. Poté se do dělohy vsune kyreta (ocelový nůž zakulaceného tvaru), aby se vyškrábala placenta a zbytky dítěte.

Později – do 16. týdne těhotenství – je nenarozené dítě již moc velké na to, aby prošlo děložním hrdlem. Do dělohy se vsunou kleště, chytne se noha nebo jiná část těla a kroutivými pohyby se trhají části těla dítěte. Páteř musí být přelomena a lebka rozdrcena, aby mohly být z dělohy odstraněny. To, že lékař zákrok provedl správně, pozná podle škrábavého zvuku stěny děložní...

5. Zjistěte, do jakého týdne těhotenství je možno v ČR podstoupit interrupci. Srovnajte údaje se situací v jiných evropských zemích.

6. Kdy podle vás vzniká nový život?

- a) spojení spermie a vajíčka
- b) usazení embrya v děloze (cca 7 dnů)
- c) 6. týden – tepe srdce
- d) 12. týden – začínají se prokreslovat rysy, plně vytvořené prsty na nohou a rukou; pohyby prstů, cucání palce
- e) porod

7. Ve třídě vytvořte několik skupin, z nichž některé budou shromažďovat argumenty pro potrat a jiné proti potratu. Poté zrealizujte soudní proces, ve kterém budou zástupci žalobců a obhájců prezentovat své argumenty.

8. Je vhodné zakázat potraty? Co by takový zákaz způsobil? Uveďte, jaké jiné řešení mohou zvolit ženy, které si nepřejí dítě?

|10| Člověk a (ne)zrození

9. Diskutujte, zda se po prostudování příslušných informací nějak změnil váš původní postoj k interrupcím.

(Zdroj: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti-zahranici/117210/lekari-vymenili-embrya.html>)

|11| Člověk a umírání 1

(Zdroj: <http://www.paul.cz/>)

*...smrti se nebojím, smrt není zlá, ve smrti nejsem sám,
umírání se bojím, kde každý je opuštěn, – a já umírám.*

Jiří Wolker

- 1. Jak rozumíte Wolkerovým veršům? Vnímáte rozdíl mezi pojmy *umírání* a *smrt*?
- 2. Metoda volného psaní: 3–5 minut zaznamenávejte co nejrychleji myšlenky, pocity, vzpomínky a asociace, které souvisejí s pojmem *SMRT*. Pište v celých větách (souvětech), neškrtejte, neopravujte.
- 3. Vytvořte myšlenkovou mapu k pojmům *SMRT* a *UMÍRÁNÍ*.

|11| Člověk a umírání 1

4. Přečtěte si následující ukázkou a pro vyhodnocování informací použijte metodu INSERT, tj. do textu si zaznamenávejte:

- a) Které informace znáte či vás nepřekvapují. (v)
- b) Se kterými informacemi nesouhlasíte, či jsou v rozporu s tím, co víte. (–)
- c) Nové, důvěryhodné informace. (+)
- d) Nové či nesrozumitelné informace. (?)

O štěstí v umírání a o institucionalizované smrti

Jan Paul 21. 6. 2004 (www.blisty.cz)

Moje maminka (nar. 1918), o kterou jsem se staral v posledních letech jejího života a které jsem svým rozhodným přístupem několikrát zachránil život, zemřela k ránu 17. června doma, v mé náruči. Bylo to přesně na den, kdy jsem si ji před pěti lety vzal po těžké operaci z metabolické jednotky domů a prosil jsem – ač nevěřící – Pána Boha, aby nám dal alespoň tento čas. Minulý týden se mé přání bezesbýtku naplnilo a já přemýšlím, co jsem všechno ještě mohl během toho času udělat a už nestihl či opomenul.

Lze ovlivnit kvalitu života blízkého člověka vždycky, v každé situaci, když je dostatek vůle, dostatek lásky, pozornosti, avšak čas nelze nikdy zastavit či posunout zpět. Cítím proto obrovskou vděčnost, že mi bylo dáno rozhodovat se v nemocnici v těžkých chvílích definitivně ztracených nadějí rychle a správně. Jsem šťastný, že jsem díky tomu mohl osobně doprovázet milovaného člověka na nejzazší práh hranice mezi životem a smrtí a být přímým svědkem zázraku proměny, jež mě nyní podstatně obohatila na celý život.

Nám pozůstalým zůstávají vzpomínky, umírající člověk ztrácí vše z tohoto světa. Smrt je spravedlivá ve své definitivnosti, v níž nelze nic ovlivnit, nic inscenovat, podplatit, předstírat, a nikdo, ani ten nejsilnější z nejsilnějších neví, co ho na cestě k smrti čeká. Většina pozůstalých myslí v těch chvílích – pokud se jich vůbec účastní – na sebe, na svoji bolest, na svoji ztrátu, na své utrpení, a zapomínají, že i umírající člověk je žijící člověk. Provázet umírajícího k smrti je přetěžká věc, kterou si nelze dopředu vůbec představit a pak ani popsat.

Smrt člověka v nepřírozených institucionálních podmínkách je skutečným panoptikem dnešní civilizace. Lidé umírají hromadně v nemocnicích i přesto, že veškeré možnosti léčby byly vyčerpány. Umírají osamoceni, izolováni od svých důležitých sociálních a interpersonálních vztahů v dobré víře příbuzných, že na lůžku mají vše, co potřebují, že je o ně dobře postaráno, že mají tu nejlepší péči. Je to krutý mechanismus a systém falešné hry mezi lékaři a příbuznými. Rozhodnete-li se vzít si pacienta, kterému není pomoci, na reverz domů, zažijete neuvěřitelnou byrokracii, na jejímž počátku stojí nezáměr blízkých o osud nemocného.

Avšak v mnoha případech již není třeba prolívat pacienta litry infuzních roztoků, není třeba udržovat se v iluzi, že se o něho musí do poslední chvíle starat kolektiv profesionálů. K umírání a smrti, k prožívání nejtěžší fáze lidského života, by nemělo docházet zbytečně v odosobněných a sterilních typech institucionálních zařízení, která společnost k tomuto účelu vyhradila. Umírání doma mělo po staletí ustálený rituál a z generace na generaci tak přecházela zkušenost nejen jak o umírajícího pečovat, ale jak smrt vypadá zblízka. Rodinní příslušníci tak měli možnost zažít roli doprovázejícího předtím, než se stali doprovázenými.

|11| Člověk a umírání 1

5. Ve dvojicích diskutujte o označených informacích. Vzájemně si vysvětlete, jaké informace jste vybrali a jaké značky jste u nich použili. Porovnejte svůj pohled na text s ostatními spolužáky a diskutujte o věcech, na něž máte odlišný názor.

6. Vypište z textu větu (souvětí), která vás nejvíce zaujalo, a zdůvodněte její výběr.

7. Jak rozumíte autorovu tvrzení o „falešné hře“ mezi lékaři a příbuznými.

8. Proč dnes lidé umírají především v nemocnicích? Co autor kritizuje na umírání v nemocnicích? Jaké navrhuje řešení? Souhlasíte s ním?

9. Zjistěte, co se skrývá pod označením „léčebna dlouhodobě nemocných“ (LDN) a „hospic“. Srovnajte převládající přístup k pacientům v těchto institucích.

10. Byli jste někdy v LDN nebo hospici? Jak na vás působila jejich atmosféra?

11. Domníváte se, že byste zvládli být přítomni u umírání blízkého člověka?

12. Autor článku *O štěstí v umírání a o institucionalizované smrti* je zároveň i autorem úvodního obrazu, který tvoří součást cyklu vzniklého pod dojmem smrti své matky. Jak na vás obraz působí? Pokuste se slovně vyjádřit své pocity.

13. Zjistěte o Janu Paulovi a jeho tvorbě další informace. Jakou malířskou techniku používá a proč?

|12| Člověk a umírání 2 aneb Tabuizace smrti

(Zdroj: <http://www.paul.cz/>)

- 1. Zjistěte význam slova tabuizace a uveďte, v jaké souvislosti se s ním můžeme nejčastěji setkat.
- 2. Diskutujte o příčinách tabuizace některých společenských jevů a událostí a věnujte pozornost jejich proměnám v čase.
- 3. Jak se staví dnešní společnost k umírání a smrti? Odlišuje se její postoj od předchozích staletí či tisíciletí? V čem spatřujete příčinu tohoto stavu?
- 4. Zjistěte, jakou představu mají o smrti děti v předškolním věku (2–6 let).

|12| Člověk a umírání 2 aneb Tabuizace smrti

5. Zjistěte, jak rodiče těmto dětem (2–6 let) vysvětlují termíny umírání a smrt. Porovnejte svá zjištění. Přečtěte si pozorně následující text:

Umírání pro začátečníky

Bára Kopecká

Svému dítěti zásadně nelžu, odmalička říkám pravdu sice adekvátně zjednodušenou, ale nic si nevy-mýšlím. Sama nevím, proč je to pro mě tak důležité, ale výhodu to má jednoznačnou – moje dcera mi důvěřuje. Na téma smrti jsme několikrát narazily a mluvily o něm tak upřímně, jak to šlo. Ukázalo se, že to bylo opravdu důležité, protože krátce po jejích čtvrtých narozeninách jí smrtelně onemocněl tatínek. Po krvácení do mozku už to nebyl člověk, jakého jsme znaly. Ale byl s námi doma a nějak jsme se s tím musely vypořádat.

Pochopila jsem, jak moc se ve smrti odráží náš život, a také, že smrt není „strašná“, ani umírání. Realita není nikdy strašná – realita je to, co se děje teď, v tomto okamžiku, a záleží jen na nás, jakou tomu dáme nálepku. Lidé většinou investují veškerou energii do přežití za každou cenu, propadají hysterii, když hrozí smrtelný bacil či katastrofa, a tak nějak opomíjejí fakt, že smrti nakonec nikdo neunikne a že důležitější je, jak prožíváme přítomnost. Myslím, že skoro všechny chyby, kterých jsem se v tom složitém období dopustila, vycházely ze strachu následovat instinkt, který mi radil opak, než říkají vžité předsudky.

Lidé to často dělávají: smrtelně nemocné nechávají v nemocnicích, někdy protože se o ně nedokážou postarat, ale většinou proto, že se jednoduše bojí vzít si je domů, bojí se bolesti, bojí se umírání – bojí se důkazu své vlastní smrtelnosti. Chodí za umírajícími do nemocnice na návštěvu a děti nechávají doma, aby si nemocné pamatovaly, jací byli „předtím“. Jenže když vidíme někoho umírat, vidíme, jak jeho tělo vypovídá službu, jak s námi přestává komunikovat, jak se obrací do sebe a je už napůl v ji-ném světě, cítíme, že umírání je přirozené. Není to žádné drama z televizního seriálu, kde tým doktorů křičí povely a jedinou metou je násilím donutit tělo, aby ještě žilo. Umírání je přechod z jednoho světa do druhého a sledovat ho může být i krásné, nejen tragické.

(Respekt, 14. 3. 2010)

6. Pracujte metodou podvojného deníku. Vypište z textu pasáže, které vás zaujaly, a zároveň písemně souvislým komentářem zdůvodněte svůj výběr. (Co vás přimělo zaznamenat si právě tyto pasáže, co vám připomněly, jaké otázky ve vás vyvolaly?)

7. Autorka zmiňuje v textu určité předsudky ve vztahu dítě – smrt. Napadají vás některé? Nenarazili jste na ně i během svého projektu při rozhovoru s rodiči dětí?

|12| Člověk a umírání 2 aneb Tabuizace smrti

8. Některé z předpokladů zformulovala v článku i sama autorka:

- a) *Dítě by bylo příliš sklíčené, kdyby vidělo smrtelně nemocného.*
- b) *Děti by neměly být přítomné v okamžiku smrti.*
- c) *Dětem nemůžeme přímo říct, že někdo zemřel.*
- d) *Děti nemají chodit na pohřeb.*
- e) *O smrti a smutných věcech se nemluví.*

Rozdělte si ve skupinách role (obhájci a odpůrci těchto tvrzení) a pokuste se spolužáky přesvědčit silou svých argumentů.

9. Z autorčina článku vybíráme pasáže vztahující se k úvodním dvěma předpokladům. Pozorně si je přečtete a uvažujte, nakolik se shodují s vaším pohledem na dané téma:

- a) *Doufám, že dcera nikdy nezapomene poslední okamžiky míru a sounáležitosti, které jsme jako rodina zažili, když její otec umíral a my jsme s ním ležely v posteli, povídaly si, kreslily. Ano, byl částečně paralyzovaný, někdy zuřil, občas tekla krev, občas jiné tekutiny. Ale to se dá zvládnout a dítěti vysvětlit – taky se umí vztekat a ještě má v dobré paměti, jak se počurávalo. Nedělá z toho velkou vědu, pokud ji z toho neděláme my. Na těchto odpolednech jsem lpěla hlavně kvůli manželovi, který umíral a dceru chtěl mít u sebe, ale taky kvůli dceři, aby si to pamatovala: byli jsme spolu až do konce a byli jsme šťastní a taky, jak osobně opravdu věřím, ač žádné náboženství nevyznávám – láska je věčná a možná se zase jednou někde setkáme.*
- b) *Ten den, kdy nastal konec, dcera zůstala u babičky. Byla jsem příliš rozjitřená, než abych ji dokázala vzít ke smrtelné posteli, ukázat jí mrtvého tatínka. Dnes si myslím, že to možná byla chyba. Něco pro ni asi zůstalo neukončené. My, kteří jsme u toho byli, zažili jsme sice drásavý, ale nanejvýš důležitý okamžik: viděli jsme a cítili, jak s posledním výdechem duše odchází z těla. Myslím, že o existenci duše může polemizovat jen člověk, který to neviděl, nezažil okamžik, kdy umírající přestane dýchat a pak, po nějakém čase, prudce a odkudsi z hloubi těla naposled vydechne. Energie, která naplňovala tělo, se vydere ven. Od té chvíle pro mě smrt není něco negativního, čemu se má člověk snažit za každou cenu vyhnout. Ta energie nezaniká, to lze fyzicky cítit. Dere se ven, do vesmíru, do jiného rozměru, já nevím kam, ale je to nepopíratelná entita. Snad u toho dcera měla také být. Myslím, že když je nádherný život, je nádherná i smrt a nemá smysl se jí vyhýbat.*

10. Zajímá vás, jak se autorka staví k dalším výše uvedeným předpokladům? Celý článek si můžete najít na internetu (www.respekt.cz).

|13| Starověký Egypt – mumifikace

(Zdroj: searchpictures.net, copycateffect.blogspot.com)

Většina Egyptanů se snažila ze všech sil dostat zásadě, že nejlepší zárukou života po smrti je dobře uchovaná tělesná schránka... Základním cílem mumifikace bylo zachovat kosti v neporušeném stavu a na svém místě a zejména udržet spojení hlavy s tělem. Proto ta obinadla k zachování charakteristické struktury a tvaru těla. Nejvyšší hodnostáři měli na krku tělo mrtvého, vysušeného netopýra, který měl podle starých mýtů napomáhat spojení hlavy s tělem. Záhy ale staří Indové zjistili, že z těla musí odstranit vnitřní orgány, a to také začali provádět. Snažili se, aby na pohled tělo zůstalo pokud možno stejné. Bud' obřadním kamenným nožem rozřízli nohu, vzniklým otvorem vyňali vnitřnosti a řez opět zašili, nebo vnitřnosti odstranili přes řitní otvor. Karel Čapek píše, že balzamovači „vytahovali mozek nosními dírkami pomocí kovového háčku, a když takto vyjímali jeho část, odstranili zbytek tím, že dovnitř nalili rozpouštěcí látky“.

Mumie z raných dob měly sklon černat a vysychat, později získávaly žlutý či gumovitý nádech. Z prvních tří dynastií se zachovalo jen velmi málo mumií a ani pozdější inženýři nedokázali nic jiného, než zachovat z těla jen kosti potažené kůží.

Z období let 1400–800 př. n. l. nicméně máme několik kvalitních nálezů. Jejich vědecké zkoumání stále ještě pokračuje a mění se náhled na to, jaké metody se tehdy vlastně používaly. Herodotos i jiní autoři podávají svědectví o balzamování v době, kdy už mumifikace procházela obdobím úpadku. Vnitřností zbavené tělo bylo nejspíš naloženo do sodného louhu a po uplynutí sedmdesáti dnů zabaleno do nařezaných pruhů plátna a natřeno benzínem. Vyňatým vnitřnostem se věnovala stejná pozornost. Tělo pak bylo podrobeno důkladné kosmetické proceduře, aby se podobou co nejvíc přiblížilo vzhledu, jaký mělo zaživa. Vnitřní dutiny byly vyplněny smotky plátna a stejně tak i ženské prsy. Do očních jamek byly vsazeny umělé oči, tělo bylo natřeno krémem proti vráskám a pro získání co nejpřirozenějšího tvaru bylo zavinuto do plátěných obinadel.

(Paul Johnson: Civilizace starého Egypta, upraveno)

|13| Starověký Egypt – mumifikace

- 1. **Přečtěte si pozorně úvodní ukázkou – není totiž vyloučeno, že při úpravě původního textu zařadil tiskařský šotek a některé informace úmyslně pozměnil.**
Použijte proto metodu INSERT, tj. do textu si zaznamenávejte:
a) Které informace znáte či vás nepřekvapují. (v)
b) Se kterými informacemi nesouhlasíte, či jsou v rozporu s tím, co víte. (–)
c) Nové, důvěryhodné informace. (+)
d) Nové či nesrozumitelné informace, o nichž chcete vědět více (?)
Vytvořte tabulky se čtyřmi sloupci (v – + ?) a do každého napište několik informací označených v textu.
- 2. **Ve dvojicích (nebo v rámci třídy) diskutujte o označených informacích. Vzájemně si vysvětlíte, jaké informace jste vybrali a jaké značky jste u nich použili. Porovnejte svůj pohled na text s ostatními spolužáky.**
- 3. **Četli jste pozorně a máte pocit, že v textu skutečně řádil tiskařský šotek? Zkuste své pochybnosti nad věrohodností některých informací ověřit na internetu či v odborné literatuře.**
- 4. **V odborné literatuře zjistěte, jak probíhala mumifikace mrtvých ve starověkém Egyptě.**
- 5. **V knihovně najděte díla z umělecké literatury (nikoli odborná), která se odehrávají ve starověkém Egyptě, a zjistěte, nakolik se jejich autoři drží historických reálií.**
-
 6. **Jakou představu o životě, světě a smrti měli tehdejší obyvatelé Egypta? Co znali, co neznali? Kdybyste měli možnost mluvit se starověkým Egyptanem, na co byste se jej zeptali? A byli byste schopni mu vysvětlit třeba fungování televize, dieselového motoru či internetu? Připravte si rozhovor.**
- 7. **Kde v ČR najdete katakomby s mumifikovanými těly či kostnicí? Jaké myšlenky vás v takovém prostředí napadají či mohou napadat?**

|13| Starověký Egypt – mumifikace

8. V ČR probíhala kontroverzní výstava mumifikovaných lidských těl čínských vězňů a jejich orgánů nazvaná Bodies. Zjistěte podrobnosti a uveďte, proč byla tato výstava v některých zemích soudně zakázána.

9. Rozdělte se na žalobce a obhájce a realizujte fingované soudní řízení s organizátory výstavy.

10. Diskutujte o tom, zda vidíte nějaký rozdíl mezi mumifikovanými těly ze starověku a těly ze zmíněné výstavy.

|14| Kdo jsem

Přečtete si úryvek z knihy Ivony Březinové Jmenuji se Alice.

1. ALICE

Jmenuju se Alice a jsem narkomanka. A jsem ráda, že to o sobě už dokážu takhle napsat, přiznat si to. Říká se, že fet člověku vymyje mozek, a já mám pocit, že teprve teď, když jsem po dvou letech začala abstinovat, mám konečně jasno. Dřív jsem tápala a bylo snadný zahnat mě do kouta, teď vím, že z toho kouta chci ven. A proto prý v sobě musím najít všechny ty bludný kořeny, který jsem překročila, a některý jsem překročila už hodně dávno.

Mateřská škola mě naučila soutěžit. Měla jsem pocit, že kdybych chleba s odpornou tvarohovou pomazánkou nesnědla jako první, tak bych neobstála. Taky jsem, pokud si dobře vzpomínám, nikdy nestála frontu na záchod, prostě jsem vždycky čůrala první. A první jsem odevzdávala obrázky, z kterých nikdy nebylo poznat, co jsem vlastně nakreslila. Měli jsme paní učitelku Helenku, ta mě pokaždý chválila, protože mi nikdy nemusela zavazovat tkaničky u bot ani po mně splachovat záchod. Byla jsem prostě samostatná, rychlá a na svůj věk dost spolehlivá. Snad i to rodiče přesvědčilo, aby do mě vkládali velký naděje.

Když mi byly asi čtyři roky, dostala jsem od staroušků (tehdy jsem jim tak ještě neříkala) dětské lékařské kufřík. Od té doby mi bylo nenápadně naznačováno, že budu doktorkou.

Postupem času, jak se zhoršovala otcova artróza a matce přibývalo žaludečních vředů, mi byla velkoryse poskytnuta volba mezi ortopedií a internou, načež jsem pak od svých deseti let trpěla zneklidňujícím pocitem, že se mezi těmito dvěma obory nikdy nedokážu rozhodnout. Máma radila soustředit se na chirurgii, ale hnusila se mi jak představa rozřezávání měkký tkáně žaludku, tak zvuky vrtačky obrušující nežádoucí výrůstky na kolenním kloubu.

Teoreticky jsem byla s problematikou chorob seznámená už v úplně raném věku, protože každodenní rodinné hovory na tohle téma u nás probíhaly na vysoké odborné úrovni s častým používáním latinských výrazů. Staroušky bolelo úplně všechno, a to i v době, kdy byli ještě úplně mladí.

Nechápala jsem ty jejich hovory. Jako by se vždycky chlubili, koho toho bolí víc a s kým je to vážnější. Dožadovali se vzájemného soucitu a ode mě očekávali málem profesionální pomoc a pochopení.

I při nejlepší vůli jsem je pochopit nedokázala. Co je to bolest, jsem znala jen z občasnejch odřenin kolen a od jehel injekčních stříkaček při povinném očkování. To ostatně byly moje jediné chvíle, který jsem strávila v ordinaci, a probíhaly tudíž dost dramaticky. Doktorů jsem se prostě bála a nechápala jsem, proč je naši dobrovolně vyhledávají.

Teprve o hodně později, vlastně až tady v léčebně, jsem pochopila strach a beznaděj, od který vám může pomoci jen lékař. Možná proto jsem nejdříve jenom kouřila marjánku a polykala trip, protože dětské strach z ordinace spojené s injekční stříkačkou ve mně dlouho přetrvával.

Máma je (aspoň předpokládám, že s tím ještě nesešla) učitelkou. Co si pamatuju, tak se celý dopoledne ve škole usmívala na svoje prvňáčky a hromadila v sobě nervozitu z jejich neobratného slabikování a zarputilých tvrzení, že dvě hrušky a tři hrušky jsou dohromady čtyři hrušky.

|14| Kdo jsem

Odpoledne přicházela domů jako pochoduující sopka a lávou svého vzteku smetla z cesty špatně srovnaný boty v předsíni, hrnky neumytý od snídaně i mou prosbu, zda bych, až si napíšu úkoly, mohla jít s holkama ven. Vzala si prášek na bolení hlavy a s povzdechem začala jednadvacetkrát za sebou opravovat kostrbatý tahy velkých psacích *ká*.

Táta je podnikatel a neodnaučitelný kuřák. Má stavební firmu a hlavu v oblacích (a teď nemyslím jen oblaka dýmu z jeho cigaret). Na zem, kde žije jeho rodina, shlédne jen kvůli konzultaci dávkování nově předepsaných léků a barvitému líčení právě vzniklých zdravotních obtíží.

Když mi bylo sedm, jemu už čtyřicet. Rozhlédl se a zjistil, že postavil dům (velkou vilu s třema terasama, čtyřma koupelnama, dvougaráží a krytým bazénem, z něhož se dá vyjít rovnou na zahradu), zasadil strom (tu borovici u plotu dokonce vlastníma rukama), a nezplodil syna. (Kdosi z jeho zahraničních partnerů mu u slivovice sdělil, že dcera se nepočítá.) Tak se stalo, že se i přes matčiny protesty, že jí do čtyřicítky chybí jen kousek (přesněji tři roky to byly), narodil ještě Vilím.

Byl nedonošenej, měl těžkou novorozeneckou žloutenku a nějaký problém s dýcháním. Ale byl to syn. Táta se ulehčeně vrátil do svých oblaků a nadále se už zas věnoval jen práci a pravidelným návštěvám svého lékaře. Jeho životní krédo bylo naplněno.

Vilímovy častý nemoci utvrdily mámu v přesvědčení, že mít v rodině doktora je zapotřebí jako sůl. Nutila mě, abych bráchovi natírala dásně odporně vypadajícím fialovým roztokem a abych mu hadičkovou odsávačkou čistila nos, z čehož jsem se vyvlíkla až po třetím pozvracení. Tak pravidelné návštěvy kojenecký poradny mě nakonec minuly, protože se naštěstí konaly v době vyučování a máma jako učitelka chápala, že omluvenka z kojeneckého oddělení není pro holku z druhé třídy to pravý ořechový.

Někdy mi připadalo, že mámu šťve moje přílišné zdraví a z toho plynoucí neznalost lékařského prostředí. Od malička si mě představovala v bílém plášti (to taky bylo to jediné, co se uvolila mi vlastnoručně ušít ze zánovního prostěradla, protože bílejší plášť tak malé velikosti prostě k dostání nebyl) a s hadičkami fonendoskopu kolem krku, jak kráčím dlouhou vykachlíkovanou chodbou a všichni se mi klaní a volají na mě: *Dobrý den, paní doktorko, Jak se vám daří, paní doktorko, a Jsme vašimi dlužníky, paní doktorko*.

Byl bílý plášť, byl dokonce i fonendoskop zakoupený k mým narozeninám ve zdravotnických potřebách, jen ta dlouhá vykachlíkovaná chodba nebyla. A tak moje matka vymyslela, že mi dá v nemocnici chirurgicky odstranit mateřské znamínko velké jako čočka z nepříliš prosperujících zemědělských oblastí. Bylo na zádech a do svých deseti let jsem o něm nevěděla.

„To musí ven,“ řekla tehdy máma rezolutně.

„Myslíš, že je to nutný, Anuš?“ zapochyboval táta, toho času náhodou pod oblaky. „Přece jí kvůli tomu nebudou řezat záda?“

„Ty ses snad zbláznil,“ osopila se máma na tátu. „Prej řezat záda! Vždyť je to úplná maličkost. A to nevidíš, že je to znamínko přesně v místě, kde se jí jednou bude zařezávat guma podprsenky? Kdyby se to tam delší dobu dráždilo, tak z toho holka jednou může mít rakovinu!“

„Mně se tam žádná podprsenka zařezávat nebude!“ vykřikla jsem zoufale a bylo to vůbec poprvé, kdy jsem se odvážila hlasitě vzepřít matčině okázale definitivnímu rozhodnutí.

|14| Kdo jsem

Stála jsem si na svém i v okamžiku, kdy otec pod tlakem zvýšeného matčina hlasu přešel na její stranu a sliboval mi nové *in line* brusle, a pak dokonce i to, že už nebudu muset příští rok chodit do hudebky na klavír. Nic se mnou nehnulo.

„Tak si dělej, co chceš,“ křičela na mě máma. „Ale až umřeš na rakovinu, tak za mnou nechod!“

Tehdy jsem se rozhodla, že za ní opravdu nepůjdu, i kdybych měla lézt po zdi. A že jsem po tý zdi později lezla mockrát.

„Vidím, že ses přece jen do toho psychoterapeutického deníku pustila. Chvályhodné rozhodnutí,“ vyrušil Alici ze psaní čísi hlas. To se doktor Bílek přišel podívat na jednu ze svých klopýtajících oveček.

Měl jich v bezděkovské léčebně momentálně dvanáct a všechny se jen tak tak držely na nohou. Ne jen ty, co propadly drogám. Gamblerka, začínající alkoholik, nymfomanka, klaustrofobik, kluk, který si pro každou hloupost hned řeže zápěstí, holka po znásilnění... Všichni se tak moc toužili rozběhnout do světa, že je ty jejich nohy prostě neunesly.

Byl na ně smutný pohled, ale každý jejich nový krůček na vodítku přinášel doktoru Bílkovi radost. Jako teď. Nahlížel Alici přes hlavu s odrůstajícím dvojbarevným účesem a tu a tam jeho oči zachytily větu.

„Hlavně nespěchej,“ řekl pak usměvavě. „Nesnaž se všechno, co tě potkalo, pochopit hned. Dej si na čas. Já vím, že některé vzpomínky budou bolet, ale...“

„To nic, pane doktore,“ mávla Alice rukou a mimoděk se dotkla předloktí, jako vždy pečlivě zakrytého dlouhým rukávem, a stále ještě rozbolavělého několika trvale hnísajícími abscesy po nečistých jehlách. „Já jsem na bolest zvyklá.“

Bílek jen povzbudivě pokýval hlavou. Za ta léta mu rukama prošly stovky narkomanů a on dobře věděl, že fetišák zná spoustu bolestí. A většina z nich že se nedá jen tak otupit. Někdy naopak ještě narůstají.

Březinová I. Jmenuji se Alice. Praha: Albatros, 2002.

1. Charakterizujte hlavní postavu románu.

2. Do jakého prostředí je příběh zasazen?

3. Všimněte si formy vyprávění v první části kapitoly. Proč ji podle vašeho názoru autorka zvolila? Svě tvrzení zdůvodněte.

|14| Kdo jsem

-

4. Sledujte proměnu vypravěče v závěru kapitoly a vysvětlete její důvody. Jak tato změna ovlivnila podobu narace/vypravování?
-

5. Připomeňte si základní kompoziční postupy uplatňující se v epice a pojmenujte typy kompozice, které jsou v ukázce využity.
-

6. Najděte v textu věty, kterými hlavní hrdinka charakterizuje své rodiče. Zaměřte se na přímou i nepřímou charakteristiku postav.
-

7. Román *Jmenuji se Alice* je součástí třídílného cyklu nazvaného *Holky na vodítku*. Vyhledejte v ukázce větu, která tento podtitul vysvětluje. Jaké další představy ve vás spojení slov *holky na vodítku* vyvolává?
-

8. Zažili jste někdy – podobně jako Alice – situaci, kdy od vás vaše okolí očekávalo něco, co bylo nad vaše síly? Jak jste se zachovali? Jaké je v takových chvílích podle vás nejlepší řešení?
-

9. Myslíte si, že materiální dostatek je zárukou spokojenosti? Které hodnoty považujete za důležité pro šťastný život? Diskutujte o nich se svými spolužáky.
-

10. Osudy drogově závislých zachytila mimo jiné i významná česká dokumentaristka Helena Třeštíková. Podívejte se na ukázkou z jejího filmu *Katka*. Najdete ji na adrese <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10210150777-katka/20856226912/>
-

11. Přečtěte si také rozhovor s H. Třeštíkovou a diskuzi, kterou její film mezi diváky vyvolal (vše najdete na výše uvedeném odkazu). Se kterým názorem se ztotožňujete a proč?

|15| Násilí v písňových textech

Kluci z Ostravy rapují na webu o zabíjení. Mají texty z webu zmizet?

1. prosince 2010 13:18

Raper s přezdívkou Nifest v opilosti pobodal tři děti a je obviněn z pokusu o vraždu. O násilí a bodání nožem rapoval ve svých písničkách. Výhrůžky, zabíjení a agrese se objevují i v písničkách jeho kamarádů. Skladby může každý slyšet na internetu, odborníci se neshodnou, jestli by se z webu měly smazat.

O čem tedy rapují kluci z ostravských sídlišť? „Já bydlím v Ostravě, já to tu znám, Bottle Click (*formaci raperů, ve které působí i Nifest – pozn. red.*) za kámoše pokládám. Ču..ky, co pi..jou rozsekám, já se prostě v rapu nedám,“ rapuje například mladík s přezdívkou Alkatraz.

Podobných textů je na webu celá řada. Měly by skladby, v nichž se zpívá nebo rapuje o zabíjení či o násilí, zmizet z internetu?

Zástupci serveru Bandzone.cz, kde se mnozí rapeři včetně Nifesta prezentují, upozorňují na to, že motivy násilí jsou v rapu běžné.

Třeba k odstranění Nifestova profilu zatím proto nenašli důvod, přestože jeho čin považují za politováníhodný.

Psycholožka Ludmila Mrkvicová má jiný názor. „Osobně jsem pro to, aby podobné skladby na internetu nebyly a nemohli je tak slyšet ti, které by mohly ovlivnit,“ říká Mrkvicová.

(Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/kluci-z-ostavy-rapuji-na-webu-o-zabijeni-maji-texty-z-webu-zmizet-1cb-/krimi.aspx?c=A101201_1492015_ostrava-zpravy_sot, upraveno)

1. Shrňte obsah článku jednou větou.

2. Co je podle autora článku typické pro texty raperů? Zhodnoťte slovní zásobu textů raperů.

3. Znáte některé další české nebo světové interprety, kteří se věnují rapu? Víte, o čem „rapují“?

4. Přečtěte si následující písňový text a pokuste se mluvit o pocitech, které ve vás vyvolává.

|15| Násilí v písňových textech

LÁSKA A JINÁ NÁSILÍ

Chinaski

*Vražedně rychle přibývají
věci, z kterých se nestřílí...
Podivná jabka v sadech zrají...
Co nezabije, to tě posílí...*

*Pročpak bůh stvořil černý ptáky
a vlčí máky v obilí?
A řezníky a ostrý háky!*

*R: Vzpomínáš ještě, jak ses bála
lásky a jiných násilí?
Čím ses to od té doby stala?
Co nezabije, to tě posílí...*

*Vražedně rychle sílu ztrácí
křehcí podzimní motýli...
V černých mracích spí bílí ptáci...*

*Krev nočních vlků k ránu stéká
po sněhobílých košilích...
Mlčící ryby plují v řekách...
Co nezabije, to tě posílí...*

R: Vzpomínáš ještě, jak ses bála...

*Hluboko ve tmách ledy tají
a my se té tmy napili.
Kopyta buší do vrat stájí...
Co nezabije, to tě posílí...*

*Než přijde konec, punktum, tečka
všechno to stokrát zešílí...
Cítíš ten hlad v půlnočních smečkách?*

*Co nezabije, to tě posílí...
Co nezabije, to tě posílí...*

*R: Vzpomínáš ještě, jak ses bála...
Co NEZABIJEŠ, to tě posílí...*

(Zdroj: <http://www.hlasite.eu/text-pisne/chinaski/54604-laskaajinanasili>
(Oficiální klip skupiny Chinaski: http://www.youtube.com/watch?v=-e__VNvK8so)

5. Pokuste se vysvětlit, proč je v názvu písně použit výraz *násilí*. Jak souvisí s obsahem textu? Doložte na příkladech.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vytvořeno v rámci projektu: Příprava a realizace výukových materiálů
pro podporu komunikační výchovy RVP ZV ve výuce českého jazyka
a literatury na základních školách a víceletých gymnáziích
Registrační číslo: CZ.1.07/1.1.00/08.0018
www.komunikativnychova.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

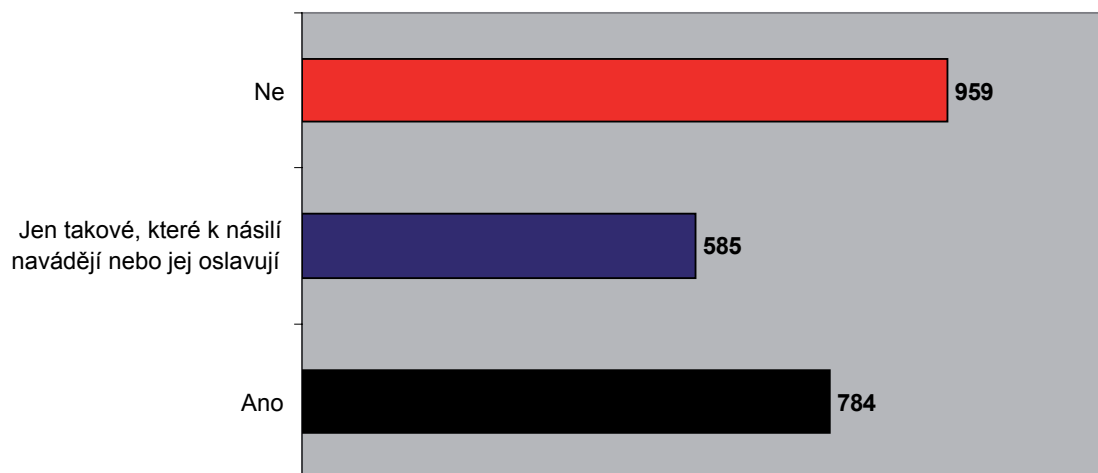
|15| Násilí v písňových textech

6. Prohlédněte si výsledky ankety uveřejněné na internetových stránkách v prosinci roku 2010. Jak je hodnotíte?

Měly by se podle vás písně s extrémně násilnými texty z internetu odstraňovat?

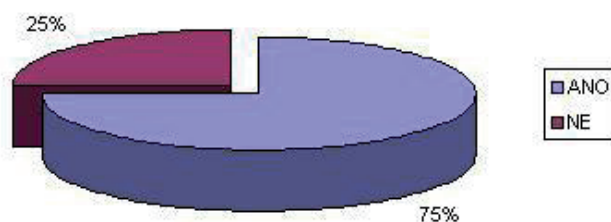

(Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/kluci-z-ostravy-rapuji-na-webu-o-zabijeni-maji-texty-z-webu-zmizet-1cb-/krimi.aspx?c=A101201_1492015_ostrava-zpravy_sot)

Diskutujte o uvedeném tématu ve třídě. Shromážděte argumenty pro a proti.

|16| Jak se orientovat na trhu práce

1. Šetření u zaměstnavatelů Královéhradeckého kraje se zabývalo problematikou uplatnění absolventů na trhu práce. Uplatňování absolventů škol na trhu práce je důležitým aspektem vývoje zaměstnanosti každého regionu. Právě vystudovaní absolventi škol vstupují na trh práce a hledají své uplatnění. Cílem šetření bylo analyzovat přístup organizací k přijímání absolventů, dále byl sledován postoj zaměstnavatelů při přijímání nových zaměstnanců z hlediska výběru mezi pracovníkem s praxí a absolventem.

Graf č. 1 – Postoje zaměstnavatelů k zaměstnávání absolventů škol

Vyberte správnou odpověď, jež vyplývá z grafu 1:

- zaměstnavatelé většinou odmítají přijmout absolventy
- zaměstnavatelé přijímají bez problémů všechny absolventy
- většina zaměstnavatelů se nebrání příjmu absolventů
- téměř polovina zaměstnavatelů přijímá absolventy

2. Pracujte s níže uvedenou tabulkou:

- Uveďte 3 obory, které mají nejmenší zájem o absolventy škol.
- Uveďte 3 obory, které mají největší zájem o absolventy škol.
- Existuje odvětví, které odmítá přijmout absolventy?

Tabulka č. 1 – Přijímání absolventů

PRACOVNÍ ODVĚTVÍ	ANO	NE
Zemědělství, lesnictví a potravinářská výroba	85,71 %	14,29 %
Průmysl	60,87 %	39,13 %
Stavebnictví	50,00 %	50,00 %
Obchod, pohostinství, ubytování	79,17 %	20,83 %
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	100,00 %	0,00 %
Peněžnictví a pojišťovnictví	50,00 %	50,00 %
Ostatní obchodní služby	84,21 %	15,79 %
Školství, zdravotnictví	83,33 %	16,67 %
Ostatní sociální služby	100,00 %	0,00 %

|16| Jak se orientovat na trhu práce

- 3. Obecně lze konstatovat, že kritéria pro přijetí pracovníka s praxí či absolventa se příliš podstatně neliší, ale liší se jejich důležitost při přijetí:

Tabulka č. 2 – Kritéria pro přijetí do zaměstnání

Při přijímání <i>zaměstnanců s praxí</i> jsou důležitá následující kritéria:	Při přijímání absolventů převládají kritéria:
<ol style="list-style-type: none"> 1. praxe, praxe v oboru a délka praxe 2. odbornost, znalosti v oboru 3. vzdělání, vzdělání v oboru 4. komunikativnost, slušnost, vztah k lidem, vystupování 5. angažovanost, loajalita, ochota pracovat 6. jazykové znalosti 7. trestní bezúhonnost 8. adaptabilita a flexibilita 9. práce na PC 	<ol style="list-style-type: none"> 1. vzdělání, vzdělání v oboru 2. komunikativnost, slušnost, vztah k lidem, vystupování 3. angažovanost, loajalita, ochota pracovat 4. odbornost, znalosti v oboru 5. jazykové znalosti 6. práce na PC 7. ochota učit se 8. řidičský průkaz 9. doporučení (škola, ÚP, zaměstnanci) 10. trestní bezúhonnost

- a) Která 3 kritéria jsou pro zaměstnavatele při přijímání nejdůležitější bez ohledu na to, zda jde o zaměstnance s praxí či o absolventa?
- b) Zformulujte hypotézu, proč zaměstnavatelé u absolventů nekladou příliš velký důraz na práci na PC a jazykové znalosti, popřípadě na řidičský průkaz.

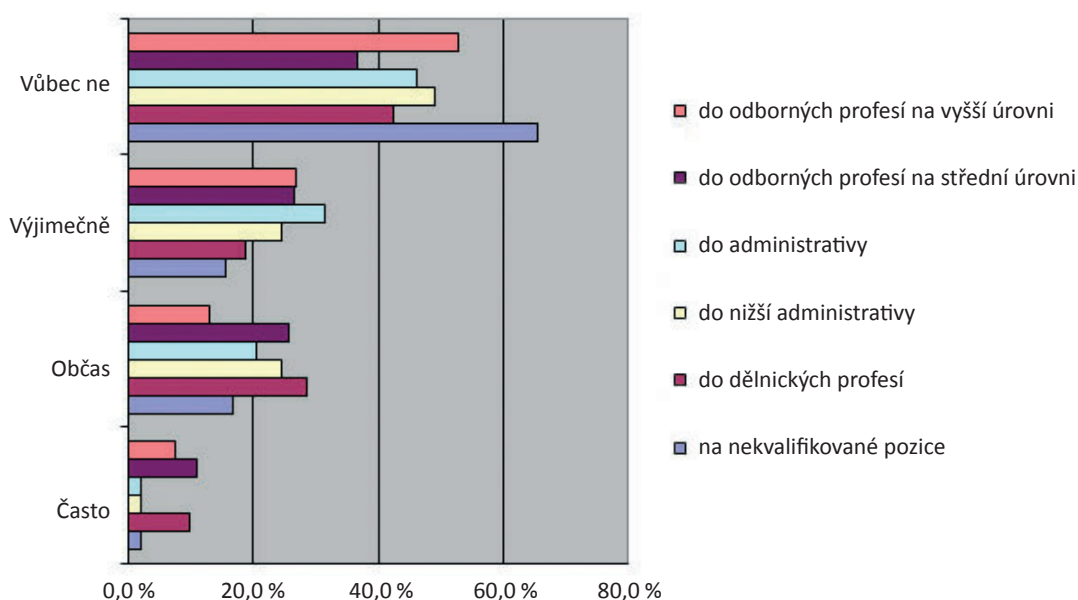
- 4. Mezi hlavní důvod, proč se zaměstnavatelé vyhýbají zaměstnávání absolventů, patří především absence praxe a zkušeností, z čehož plyne nutnost delší doby, kterou absolventi potřebují na zapracování, či jejich neschopnost přizpůsobit se firemní filozofii, proniknout do způsobu práce. Další důležitá kritéria jsou nedostatečné dovednosti (pracovní návyky, nevyzrálost, jazyky, verbální projev), obecně nepřijímání absolventů a nezájem samotných absolventů. Pokud se zaměstnavatelům přihlásí na jednu pozici dva uchazeči, kdy jeden již má praxi a druhý nikoli, tak u 63 % respondentů převládalo tvrzení, že uchazeč s praxí je zvýhodněn. Poměrně menší počet zaměstnavatelů (34 %) se vyjádřil, že jsou oba uchazeči hodnoceni stejně a rozhoduje přijímací pohovor a zkušební doba. Na základě textu určete, kolik procent zaměstnavatelů dává přednost absolventům před uchazeči s praxí? _____

|16| Jak se orientovat na trhu práce

 5. Porovnejte údaje z tabulky s údaji v grafu 2 a doplňte do tabulky správné číselné údaje:

Tabulka č. 3 – Frekvence vyhledávání nových zaměstnanců – absolventů dle pracovní pozice

Pozice/frekvence	Často	Občas	Výjimečně	Vůbec ne
na nekvalifikované pozice	2,0 %	16,7 %	15,7 %5,7 %
do dělnických profesí	9,9 %	28,7 %8,8 %	42,6 %
do nižší administrativy	2,0 %	24,5 %	24,5 %9,0 %
do administrativy0 %	20,6 %	31,4 %	46,1 %
do odborných profesí na střední úrovni	11,0 %7,7 %	26,6 %	36,7 %
do odborných profesí na vyšší úrovni	7,4 %	13,0 %	26,9 %2,8 %

Graf č. 2 – Pozice, na které jsou přijímáni absolventi škol

Z tabulky 3 a grafu 2 lze nejvíce konstatovat, že:

- zaměstnavatelé mají o absolventy obecně velmi vysoký zájem
- zaměstnavatelé odmítají přijímat absolventy do dělnických profesí
- zaměstnavatelé přijímají absolventy převážně do odborných profesí na vyšší úrovni
- nejčastěji jsou absolventi přijímáni do odborných profesí na střední úrovni

(Zdroj: <http://www.sipkhk.cz/data-statistiky/setreni-u-zamestnavatelu/poptavka-zamestnavatelu-po-absolventech-skol/>;
upraveno, kráceno)

|16| Jak se orientovat na trhu práce

6. Patrně jste již přemýšleli nad tím, jakou profesi byste chtěli v budoucnu vykonávat. Co je pro vás při volbě vaší budoucí profese důležité? Máte předpoklady pro vybranou profesi? Jaké vzdělání vaše profese bude vyžadovat? Je o vámi zvolenou profesi zájem na trhu práce?

Napište krátkou úvahu na téma: MOJE BUDOUCÍ PROFESE

|17| Jak si vydělat první peníze

1. Jednou z možností, jak si vydělat první vlastní peníze, je najít si brigádu. Pravidla pro zaměstnávání dětí a mladistvých upravuje zákoník práce:

Zákonem stanovené pracovní podmínky mladistvých

Zaměstnavatelé jsou povinni vytvářet příznivé podmínky pro všestranný rozvoj tělesných a duševních schopností mladistvých zaměstnanců (tj. zaměstnanců ve věku do 18 let) též zvláštní úpravou jejich pracovních podmínek.

Zákaz práce fyzických osob do 15 let

Práce fyzických osob ve věku do 15 let nebo starších 15 let do skončení povinné školní docházky je zakázána. Tyto osoby mohou vykonávat jen uměleckou, kulturní, reklamní nebo sportovní činnost za podmínek stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (§ 6 zákoníku práce).

Práce mladistvých (fyzické osoby 15–18 let)

Zaměstnavatelé smějí zaměstnávat mladistvé (od 16 do 18 let věku) **pouze pracemi, které jsou přiměřené jejich fyzickému a rozumovému rozvoji, a poskytují jim při práci zvýšenou péči** (§ 244 zákoníku práce).

Od 1. 1. 2008 podle nového zákoníku práce smějí mladiství **do 18 let** pracovat **40 hodin týdně, max. 8 hodin denně**.

Práce mladistvým zakázané

Zákoník práce uvádí kategorie prací, které jsou mladistvým úplně zakázány:

Mladiství nesmějí být zaměstnáváni **pracemi pod zemí** při těžbě nerostů nebo při ražení tunelů a štol.

Mladiství nesmějí být zaměstnáváni pracemi, které se zřetelem k anatomickému, fyziologickému a psychickému zvláštnostem v tomto věku jsou pro ně **nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé jejich zdraví** (vyhláškou č. 288/2003 Sb. jsou přesně stanoveny práce a pracoviště, které jsou zakázány mladistvým a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce vykonávat z důvodu přípravy na povolání).

Zaměstnavatelé nesmějí zaměstnávat mladistvé také pracemi, při nichž jsou vystaveni **zvýšenému nebezpečí úrazu** nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných osob.

Zaměstnavatel nesmí zaměstnávat mladistvého **prací přesčas a prací v noci**. (§ 245 zákoníku práce).

Odpovězte na základě pasáží ze zákoníku práce na níže uvedené otázky. Svě odpovědi zdůvodněte citacemi ze zákoníku práce.

- Sedmnáctiletý Martin vykonával brigádu v supermarketu. Pracoval zde v době prázdnin denně, s výjimkou neděle, od 8.00 do 16.00, v sobotu pouze od 8.00 do 12.00. Byla tato brigáda v souladu se zněním zákoníku práce?
- Devatenáctileté Katce byla nařízena práce přesčas. Měl zaměstnavatel podle zákoníku práce právo nařídit práci přesčas?
- Třináctiletá Bára dostala nabídku natočit reklamu. Rodiče k tomu dali souhlas. Mohla si takto Bára vydělat své první peníze?

|17| Jak si vydělat první peníze

- d) Šestnáctiletý Jirka se uchází o brigádu. Jedná se o čištění oken ve výškových budovách. Bude mít šanci uspět, bude-li zaměstnavatel postupovat v souladu se zákoníkem práce?
- e) Neplnoletý Radek, student 3. ročníku střední školy, vynikající plavec, který plave i závodně, chce získat o prázdninách brigádu – má zájem o místo plavčíka na městském koupališti. Může takovou brigádu skutečně získat?
- f) Kterou z níže uvedených nabídek práce (u úkolu 2) by mohl případně vykonávat i žák základní školy?

2. Na internetu jsme našli tyto nabídky práce pro mladé:

Brigády pro studenty

1. ANKETNÍ VÝZKUM

Nástup od: 1. 11. 201...

Mzda: 100 Kč/hod.

Místo práce: Ostrava

Minimální věk brigádníka: 16 let

Počet volných míst: 3

Popis nabídky:

Anketní průzkumy, Ostrava.

Kontakt:

Centrum zdravého životního stylu

Kontaktní osoba Mgr. Jan Novák

Švestková 123

700 00 Ostrava

e-mail: zijtezdrave@vitalita.cz

|17| Jak si vydělat první peníze

2. PRODEJCE DROBNÝCH DÁRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

Umíte komunikovat s lidmi?

Jste spolehlivý?

Máte alespoň minimální vstupní kapitál?

Chcete podpořit dobrou věc a mít za to i peníze? Pokud ano, hledáme právě vás, brigádníky na prodej drobných dárkových předmětů pro charitativní účely. Výplata je u nás denně. Pracovní doba je jen na vás. Místo práce je dle vašeho bydliště. Navíc s námi můžete spolupracovat i dlouhodobě. Brigáda je vhodná pro mladé, pro maminky, seniory, postižené lidi. Pokud jste spolehlivý a slušně oblečený, nerozlišujeme. Nemáme žádné limity na minimální počet prodaných kusů nebo odpracovaných hodin denně. Stačí poslat na naši adresu přihlášku. Vstupní kapitál ve výši 1000 Kč předáte osobně naší kontaktní osobě. Ta vám také doručí dohodnuté množství drobných dárkových předmětů. Tyto předměty pak můžete prodávat coby pouliční prodejci za minimální hodnotu 30 Kč/kus.

Požadujeme:

- spolehlivost
- minimální věk 16 let

Nabízíme:

- výdělek podle prodaných kusů (100–200 Kč/hod.)
- výplata denně
- pracovní doba možná dle dohody

Kontakt:

J. Dlouhý

P. O. BOX 321

e-mail: pomahame@radi.cz

|17| Jak si vydělat první peníze

3. PSANÍ NOVINEK O PC HRÁCH

Zajímáte se o PC a konzolové hry? Chcete se podělit o své zážitky? Umíte dobře psát? Zapojte se do týmu největšího seriózního kulturně-společenského online magazínu pro mladé na českém internetu! Pište pro Topzine.cz!

Redakce Topzine.cz rozšíří svůj tým o redaktory pro rubriku Technologie a hry, kteří budou psát články o hrách apod.

Jedná se o psaní článků alespoň jednou za 10 dní na předem určená témata, ale je možno přicházet i s vlastními nápady. Požadujeme, aby redaktor dokázal také psát novinky na základě parafrází/citací informací ze zahraničních serverů.

Požadujeme:

- znalost českého jazyka na vysoké úrovni
- znalost anglického jazyka výhodou
- orientaci v počítačových či konzolových hrách
- nadšení
- spolehlivost
- bezproblémový psaný projev
- vztah k cílové skupině (do 30 let)

Nabízíme:

- kreativní práci
- práci odkudkoliv, jedná se o práci přes internet
- nabytí žurnalistické praxe
- získání nebo rozšíření zkušeností
- získání orientace v prostředí internetového média
- prezentace vaší tvorby magazínu pro mladé, který měsíčně navštěvuje okolo 250 tisíc unikátních uživatelů
- možnost účastnit se tiskových konferencí, festivalů a jiných předváděcích akcí

Odměna

- praxe (práce pod vedením editora herní sekce)
- možnost sebeprezentace
- v případě dlouhodobé spokojenosti hry k recenzím, volné vstupy na vybrané akce

Kontakt:

hry-hr@topzine.cz

|17| Jak si vydělat první peníze

- a) Pozorně si přečtěte inzeráty. Který z uvedených inzerátů (1, 2, 3) je s největší pravděpodobností podvod? Zdůvodněte své tvrzení.
- b) Vypracujte 10 anketních otázek, které byste mohli položit občanům, pokud byste se stali tazateli v anketním výzkumu (inzerát č. 1).
- c) Napište hodnocení libovolné počítačové hry, které byste mohli poslat na adresu hry-hr@topzine.cz, abyste přesvědčili zadavatele inzerátu č. 3 o tom, že jste kompetentní spolupracovat s jejich časopisem.

|18| Hledej mě pod čarou – řeč smluv

1. Vezměte si list papíru a oslovte své spolužáky, aby vám krátce odpověděli na tyto otázky:

- Vzali byste si někdy půjčku?
- Pokud ano, na co byste si půjčku vzali a jakou dobu délky splácení půjčky byste volili? Zvažovali byste úrokovou míru?
- Od koho byste si peníze půjčili?

2. a) Uvažujete, že si půjčíte peníze na základě podmínek uvedených v nabídce ze 14. 5. 2012 (na obrázku níže):

- Kolik peněz si půjčíte, na jak dlouho a kolik budete muset vrátit?

Vítejte na Půjčkomat.cz!

Ještě dnes Vám můžeme poskytnout půjčku až do výše 10 000 Kč. Flexibilita + Rychlost + Spolehlivost

Jakou částku potřebujete? 500 Kč ————— 5000 Kč **5000 Kč**

Kdy budete moci půjčku splatit? 5 dní ————— 31 dní **31 dní**

Částka: 5000 Kč + Cena: 1340 Kč = Vrátilte: 6340 Kč Splatnost: 14.6.2012

Zažádat o půjčku

2. b) Uvažujete, že si půjčíte peníze na základě podmínek uvedených v nabídce ze 14. 5. 2012 (na obrázku níže):

- Kolik peněz si půjčíte, kdy a kolik budete muset vrátit?
- Pokud byste si tuto částku při stejných nákladech na úvěr (RPSN) půjčili na jeden rok, kolik budete muset vrátit?
- Je tato půjčka výhodná?

viaSMS.cz rychlá půjčka

Pozvi přátele a dostaneš 100 Kč!

E-mail: _____ Heslo: _____

Registrace Přihlásit

⇒ Zapomněli jste heslo?

Kolik si chcete půjčit? Do 12000 Kč **2000**

Na jakou dobu půjčku požadujete? Od 1 do 30 dní **20**

Půjčka: 2000 Kč; Poplatek: 300 Kč
Zaplatit do 3. června 2012

Celkem: 2300 Kč

Půjčit ihned!

Prodloužení doby splatnosti půjčky

Délka	Cena
o 7 dnů	238 Kč
o 14 dnů	320 Kč
o 30 dnů	507 Kč

RPSN - činí 1182% při půjčce ve výši 2000 Kč na dobu úvěru 20 dní.
Výpočetní úroková sazba ve výši 1 Kč.
RPSN: roční procentní sazba nákladů Vašeho úvěru.

|18| Hledej mě pod čarou – řeč smluv

2. c) Půjčili jste si peníze. Vyplnili a podepsali jste formulář, na jehož konci byly drobným písmem stanoveny níže uvedené podmínky.
- Kolik peněz jste si půjčili, na jak dlouho a kolik musíte vrátit?
 - Pokud byste si tuto částku při stejných nákladech na úvěr (RPSN) půjčili na jeden rok, kolik budete muset vrátit?
 - Je tato půjčka výhodná?

„Čestně prohlašuji, že veškeré mnou uvedené informace jsou pravdivé. Souhlasím se smluvními podmínkami a jsem si vědom své zodpovědnosti za splacení této půjčky. Uvedení nepravdivých údajů je trestné dle zákonů České republiky. Jsem zodpovědný za ztráty, které se mohou vyskytnout v případě poskytnutí chybných údajů. Úrok z vypůjčené částky je 10 % na 7 dní (RPSN 521 %), 17 % na 14 dní (RPSN 443 %), 24 % na 21 dní (RPSN 417 %). Vypůjčená částka + úrok je splatná jednorázově po uplynutí období, na které byla vypůjčena. Vybrali jste půjčku 1000 Kč na 21 dní. Z toho úrok činí 240 Kč (24 %). Celkem tedy k úhradě: 1240 Kč.“

3. Diskutujte o problematice života „na dluh“.